Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 22 (28) Vilnius, šestadienis, 1929 m. gegužės mėn. 25 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Savaitinis politikos, visuomenės ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 aks., 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

Mūsų studentų rūpestis.

Šio mėn. 9 d. Vilniaus universitete įvyko visuotinis metinis „Bratnia Pomoc“ (Broliškoji pagalba) susirinkimas. Bendrai, lenkų organizacijomis ir jų gyvenimu mes neperdaug tesidomim, bet šiuo žygiu tikiuos bus pravartu suminėti keletas charakteringesnių to susirinkimo momentų, kadangi jame dalyvavo ir savo reikalavimų statė Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjunga. Visų pirma kas yra toji „Bratnia Pomoc“ ir kas ją riša su lietuvių studentija? „Br. Pom.“ gyvuoja jau dešimtį metų ir yra, berods, vienintelė Vilniaus Universiteto Studentų savišalpos organizacija. Per jos rankas pereina kiekvienas skatikas, skiriamas, neturtingo studento šelpimui, jos žinioje yra studentų bendrabutis, valgykla, ligonių kasa, vasarnamiai ir kita. Visoms toms įstaigoms ir įmonėms laikyti lėšų duoda universitetas, miesto ir provincijos savivaldybos, patys studentai, įmokėdami po 6 auks. metinio nario mokesnio, ir kita tiek visokios rinkliavos ir aukos. Be to, dauguma išvardytų įstaigų naudojasi nemokamai universiteto butais ar net namais. Iš to, kas pasakyta, kyšo viena svarbi pastaba: lėšų neturtingiems studentams šelpti duoda visa šio krašto visomenė, ar tai remdama visokias rinkliavas, ar per valdžios iždą ir universiteto vyresnybę. Rinkliavos dar tuo yra pažymėtinos, kad einant į miestą ar sodžių prašyti pinigų apsiginkluojama kilniausiais obalsiais; tada rėkiama: „šelpkite neturtingą studentą!“, o apie tai, kad galvoje turima tik „polskiego“ studentą—neprasitariama. Ir aukoja netik lenkiški filantropai; rinkliavų komitetai tautybės skirtumo nežiūri, ką liūdyja kad ir paskutinioji „studento savaitė“. Lietuviškosna Vilniaus krašto apskritysna buvo pasiųsti ypatingi delegatai, kurie ten iššijuosę aukas rinko.

Studentų savišalpos organizacijos reikalingumas jau senai yra suprasta ir jos dabar yra beveik prie kiekvieno universiteto. Vilniškis betgi nuo kitų (netik užsienių, bet ir Lenkijos) tuo skiriasi, kad visą savišalpą yra paėmę į savo rankas lenkai. Jie pirmiausiai pasirūpino išbrukti žydų studentus, įvesdami įstatuosna pastabą, kad Mozės tikėjimo išpažinėjai negali būti „Br. P.“ nariais. Kitų tautų studentams šituo budu durų neuždaryta, bet jiems sudrožta viešai iš kito šono. Paliko mat šitaip: organizacija vadinasi *„Bratnia Pomoc Polskiej Młodzieży Akademickiej“*, o jos narys gali būti kiekvienas studentas (reiškia ir ne lenkas), išskyrus žydus. Mums gerai žinoma tendencija išlindo kai yla iš maišo: žydus išgrūdo, o kitų tautų neturtingus studentus, kurie sunkių materialinių sąlygų verčiami naudojosi teisėtai jiems priklausančia visuomenės pašalpa, privertė pripažinti save *„polską młodzieżą akademicką“*; ir tuo būdu galėjo paskui šaukti „urbi et orbi“, kad Vilniaus universitete be lenkų ir žydų kitų tautų jaunuomenės nesama. Pastebėsiu dar, kad „Br. P.“ nariu paliekama automatiškai, t. y. kiekvienas studentas mokėdamas už mokslą verčiamas sumokėti „Br. P.“ nario mokesnį, ir jau jis yra narys. Griežtai pasipriešinęs studentas įrašomas t. v. juodan sąrašan („czarna lista“), mokesnio iš šitokio nebeimama ir pareiškiama jam; kad jisai negalėsiąs naudotis „Br. P.“ įmonėmis.

Dabar pereisiu prie kito klausimo: kokie santykiai lietuvių studentijos su „Bratnia Pomoc“?

Jau pirmais Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos gyvenimo metais kilo klausimas, kas daryti su „Br. P.“? Visi aiškiai matėm negražią lenkų jaunuomenės tendenciją sukišti mus lenkiškan maišelin, ir todel ne be pamato kai kas siūlė rašytis „juodan sąrašan. Ir tikrai, tuomet atrodė viena rimčiausių išeičių lietuviui studentui. Bet jeigu dauguma to balso nepaklausė, tai ne del tuščio žodžio. Galvojome tada šitaip: išeiti iš organizacijos ir nemokėti nario mokesčio lengva, bet išėjus grįžti jau sunkiau. „Br. P.“ gyvena ne tik savo narių įneštais mokesčiais, ir lenkų visuomenės aukomis — jos iždan plaukia *visos visuomenės skatikas* — ir todel visi studentai turi teisės ta pašalpa naudotis. Reikia tik tinkamai sutvarkyti tos studentų savišalpos organizacijos įstatai. Gerai žinome, kad pasitraukus tautinėms mažumoms lenkai patys to darbo nesiims ir gera valia kitų prie bliūdo neprileis. Todel palikome „Br. P.“ nariais. Ta kryptimi Vilniaus Liet. Stut. Sąjunga ypatingai veikė šiais mokslo metais, stengdamasi užmegsti ryšius su kitų tautų studentais: gudais ir ukrainais. (Be šių Vilniaus Universitete yra gan skaitlinga rusų studentų grupė, bet rusai visame kame seka taip vadinamus „wszechpolak'us“ (endekus) ir nenori bendradarbiauti su tautinėmis mažumomis).

Pradėjome nuo didžiausių nenormalumų, ir visuotinio „Br. P.“ narių susirinkimo dienotvarkėn įnešėmė pasiūlymą, 1) pakeisti „Br. P.“ pavadinimą išbraukiant „polska“ (tuomet jis būtų: „Bratnia Pomoc Młodzieży Akademickiej“) ir 2) leisti kiekvienam studentui, be tautybės ar tikėjimo skirtumo, būti „Br. P.“ nariu. Prisilaikant teisybės kitaip ir būti negali: jeigu lėšas duoda visa visuomenė, jeigu faktinai ir nelenkai yra organizacijos nariai, tai kodel nepakeisti organizacijos pavadinimo? Bet endekams teisybė nerūpi. Susirinkimas, kuriame jie vyravo, mūsų pasiūlymo netik nepriėmė, be 598 balsais prieš 259 nutarė jo visai nesvarstyti. Tas pats atsitiko ir su demokratų lenkų studentų pastebėjimu, kad žodis „Polska“ turi ne tautinę, bet valstybinę savoką. Lietuviai, gudai ir ukrainai protestuodami išėjo iš salės.

Taip baigėsi pirmas mūsų mėginimas dirbti su lenkais net tokioje nekaltoje srity. Jie nerado reikalinga netik nuo kelių metu mums daromą skriaudą išlyginti, bet netgi išklausyti mūsų.

Ką mes veiksime toliau, sunku dabar pasakyti. Ir teks arba dar keletą metų kartoti ta pati komedija, kol pagalios mūsų jėgos sustiprės ir panašus siūlymas gaus balsų daugumą, arba atsiskirti nuo lenkų ir kurti savo savišalpos organizaciją. Kur pakrypsime — parodys netolima ateitis.

Al. Birinčikas.

Red. prierašas. Negalime susilaikyti nepridūrę prie šio ir savo kelių žodžių. Paminėtas studentų susirinkimas buvo labai triukšmingas, ypač negražiai elgėsi endekai su pakalikais; mūsų studentai, priešingai — užsilaikė rimtai ir jų kovos būdą palankiai įvertino ir universiteto atstovas.

Mūsų švietimo reikalais.

Spauda pranešė, kad atsilankęs Vilniun maršalas J. Pilsudskis tarėsi su p. Vilniaus vaivada, jojo padėjėju ir šiaip žymiais asmenimis švietimo ir kultūriniais šio krašto reikalais. Todel lietuvių visuomenės atstovai Laikin. Kom. pirmininkas p. K. Stašys ir Vytauto Didžiojo gimnazijos direktorius p. M. Šikšnys gegužės mėn. 22 d. buvo nuvykę vaivadijon pasiteirauti ir lietuvių švietimo bei kultūriniais reikalais; turėta galvoje opiausia ir skaudžiausia mūsų gyvenime dar neužgijusi žaizda: uždarytos 1927 m. pradžios mokyklos ir „Ryto“ Mokytojų Seminarija. Delegacijos norėta buvo per Vaivados rekomendaciją gauti pasimatyti su maršalu J. Pilsudskiu. P. Vaivada del laiko stokos delegacijos negalėjo priimti. Priėmė maloniai jojo padėjėjas p. Kirtiklis. Išklausęs mūsų delegacijos pageidavimus, jis pareiškė, kad marš. Pilsudskis jokių privatinių delegacijų nepriimąs. Podraug p. Kirtiklis malonėjo pasakyti, kad visų mažumų švietimo klausimai priklausą nuo švietimo ministerijos ir jos vietinių organų; lietuvių gi tie patys reikalai priklauso užsienio reikalų ministerijai ir patarė kreiptis Varšuvoje prie p. Hołówko. Bendrai, pridūrė, kad Vilniaus krašto lietuvių klausimas del jo painumo gerojon pusėn nepakrypęs.

Po pasikesinimo.

Iš kvotos davinių policijai pavyko išaiškinti tikrą vaizdą pasikesinimo prieš ministerį pirmininką.

Ministeris pirmininkas savo automobiliu iš Laisvės Alėjos pusės privažiavo iki miesto sodo ir ten išlipęs ėjo teatro link. Buvo pastebėta, kad 3 vyrai iš užpakalio lydi min. pirm. grupę, vidury tos grupės ėjo dabar suimtas studentas Vosylius. 15—20 žingsnių atstume nuo teatro, Vosylius iš mažiau negu 1 metero atstumo iššovė Gudynui į pakaušį. Antrasis šūvis pataikė kap. Virbickui. Po 2 šūvių sekė maža pertrauka ir paskui pasipylė keletas šūvių zigzagais. Vosylius po pirmų 2 šūvių atsidūrė kairėj teatro pusėj prieš įėjimą, ir iš ten iššovė į kap. Virbicką, bet nepataikė. Vosylius dar norėjo šauti, bet, kiek atsimena kap. Virbickas, jis kažką knibinėjosi apie ginklą, atrodė tartum jam ginklas paspringo. Po to visi trys per dešinę teatro pusę (einant į teatrą) išbėgo į Kęstučio g. Du laikėsi vienos krypties, o vienas bėgo atskirai.

Nustatyta, kad kartu su Vosylium buvo studentai: Andrius Bulota ir Martynas Gudelis.

Politinė apžvalga.

Anglijoje eina aštri rinkimų kampanija. Nuo tų rinkimų daug priklauso viso pasaulio politika. Kad supratus šiuos Anglijos rinkimus, reikia pažinti anglų gyvenamąjį ūkio krizį. Anglijos pramonininkams ir darbininkams gresia nedarbas. Tai šiuo metu kelia balsą Valijos senas „burtininkas-kerėtojas" LoydGeorgas (Džordžas) ir žada padėtį pataisyti. Seniau Anglijos angliai buvo parduodami visame pasauly, šiandien Anglijos kasyklos turi daug konkurentų. Bet to vieton anglies vis daugiau vartojama žibalo ir benzino. Jeigu dar turėsime galvoje, kad Anglijos audeklai jau neina į Kiniją, Rusiją, net į Indiją ir Egiptą, nes Indijai pridaro perkalų Bombejuje, o Egiptui — Kaire ir Aleksandrijoje, tai Anglijoje Mančesteriui su 1600 fabrikų ir kitiems miestams ruošia milijonus žmonių be darbo ir daugybę bankrotų išeities nesimato.

Štai del ko anglai šiemet labai susirūpino, kam atiduoti valdžią. Kasyklų, didelių laivų, anglies sandelių ir fabrikų savininkai bankrutuoja arba lig ausų prasiskolino. Darbininkai gauna pašalpas ir nedarbas pasiutiškai didėja. Anglijoje toks nedarbas veda prie neturto, nors revoliucijos ten nelaukiama. Darbininkai iš valstybės gauna 30 šilingų pašalpos savaitei tai bijos tų pinigų nustoti, nieko nedirba ir niekur nevažiuoja darbo ieškoti. Žinoma, anglų vargui ir neturtui lygūs yra mūsų turtai, be gerai suprantame, kaip turtuoliai dreba ir bijosi netekti savo turtų. Su tokiuo ūpu eina į parlamento rinkimus dabartiniai Anglijos rinkikai. Ar pasiseks senajai Balduino vyriausybei apginti savo senuosius laimėjimus, ar teks užleisti Loyd Georgui su Makdonaldu, parodys gegužės 30 diena.

*

Rusijos komunistų valstybei auga naujas pavojus Vidurinėje Azijoje. Pačioje Rusijoje pasitaiko mažų sukilimų. Nesenai Ukrainoje ties Rumunijos siena buvo sumišimų, Kaukaze ties Batumu nuraminta sukilimas, Vladikaukaze kalnų gyventojai buvo užpuolę bolševikus, Azerbeidžiane buvo sukilę du bolševikų pulkai. Paskutinėmis dienomis ateina žinių iš Auganistano, kad ten nuo bolševikų pasislėpęs buvusis Bucharos chanas Ali-Chanas, padedamas Alajar-Beko, pradėjęs veikti prieš Rusiją Turkestane. Kol Auganistane buvo Amanula, jis neleido Bucharos chanui pulti Rusijos. Jo politika buvo nukreipta prieš anglų Indiją. Dabartinis Auganistano valdovas Habibula yra uolus mohometonas, senovės gerbėjas ir jam rusų-komunistų valdymas Turkestane ir tarp kitų mahometonų tautų labai nepatinka Delto jis leidęs buchariečiams pradėti kovas savo kraštui ir kitoms mahometonų tikėjimo tautoms išvaduoti. Sunku dabar spėti, ar pasiseks turkestaniečiams išsivaduoti iš po Rusijos komunistų jungo. Viena dabar aiškėja, kad Maskvos komunistai nesusigiedojo ir nesusigiedos su Vidurinės Azijos mahometonais. Anglų politikai čia laimėjo. Manoma, kad neužilgo panorės ir turkai padėti savo senajai tėviškei. Taip tolimuose nuo mūsų Turkestano tyrumose auga prieš bolševikus Islamo jėga, kurį nemažiau už bolševikus savo įsitikinimams skleisti vartoja kardą ir terorą. Jau žymią Bucharos dalį sukilėliai užėmė ir ištūmė raudonaarmiečius. Maskvos laikraštis ir čia kaltina anglus, kad sukilėlių tarpe atsirado daug buvusių caro karininkų.

Tuotarp Charkove bolševikų viršūnėse kilęs sumanymas atimti iš visų cerkvių varpus. Kad mažiau žmonės galėtų priešintis, projektuojama imti varpus, kai žmonės rugius ir kviečius piaus.

*

Prancūzų politikų tarpe daug laukiama iš Tautų Lygos Tarybos posėdžių Madrite birželio 10 dieną. Jau birželio 6 dieną prancūzų ministeris Briandas, anglų Chamberleinas ir vokiečių Stresemanas pradėsią savo derybas. Kalbėsią apie tautinių mažumų skundų procedūrą. Londono komisija žymiai pakeitusi ligšiolinę praktiką. Toliau kalbėsią del Pareinės krašto evakuavimo. Vokiečiai norėtų tuojau visą kraštą atsiimti. Be to teks ten kalbėti vokiečių ir lenkų klausimais Silezijoje ir taip tat tarptautinio teisingumo tribunolo reikalais. Birželio 10 d. jau svarbesniais klausimais bus susitarta. Tautų Lygos Taryba posėdžiausianti ne ilgiau savaitės. Visa virstų kiton pusėn, jeigu Anglijoje rinkimus laimėtų ne konservatoriai. Madrito susivažiavimas turėsiąs labai didelės reikšmės, nes čia būsią baigti visi didžiojo karo klausimai. Kai taip daug Paryžiaus politikai žada, kažin, ar galėsime ir tuo Tautų Lygos Tarybos susivažiavimu pasidžiaugti.

*

Italijoje pasikėsinimas Kaune prieš prof. Valdemarą padarė didelį įspūdį. Dienraštis „Impero" padėjo tokį paveikslėlį: lenkas graso lietuviui buože, lietuvis gi kreipiasi prie Amerikos prezidento Vilsono dvasios ir prikaišioja, kad jo utopijos sudariusios šią padėtį. Lenkai sau palankioje italų spaudoj pasiskubino visą kaltę suversti ant vidaus lietuvių nesutikimų. Lenkų inspiruoti laikraščiai nepasigailėjo prie šios progos Berlyno ir Vienos, kad iš ten platinamos lenkams nepalankios žinios.

Italų ir lenkų atstovybės padarytos ambasadomis ir italų diplomatas Grandi neatvažiuos Varšuvon.

Paskutinė Musolinio kalba parlamente plačiai palietė valstybinius ir bažnytinius santykius. Jo kalba buvo šiurkštoka. Tarp kita ko pasigyrė, kad per paskutinius 3 mėnesius daugiau katalikų laikraščių sukonfiskavęs, kaip anksčiau per 7 metus. Laterano sutartį parlamentas priėmė vienan balsan.

*

Vatikano organas „Osservatore Romano" apie Musolinio ilgą kalbą italų parlamente parašė tik keletą eilių. Kai kurios Musolinio politiškos ir polemiškos nuomonės negalima sutaikinti su bažnytinėmis, bet jo pagarbą popiežiui laikraštis labai vertina. „Corriere d'Italia" nepagiria Musolinio nuomonės, kad krikščionybė tik Ryme tapusi katalikiška.

*

Lenkijoje svarbiausias paskutinių dienų įvykis tai Poznanės parodos atidarymas. Nors paroda atidaryta gegužės 16 dieną, iškilmės tęsėsi dar Sekminėse. Valstybės prezidentas, ministeriai, kiti Varšuvos didikai, pramonininkai, pirkliai, artistai ir daugybė naujienų vejotojų pripildė Poznanės nedidelį miestą. Parodon įdėta daug darbo, bet kol kas naujienų pasaulis joje nepamatys. Vyrauja joje Varšuvos ir Lodzės tandeta. Prezidentą pasveikino parodos vyriausias diktatorius S. Vachoviakas. Lenkų užsienio ministeris Zaleskis išvažiavo į Budapeštą. Jeigu sau prisiminsime neseną vengrų buvimą Varšuvoje, tai Zaleskio ši kelionė yra revizitas vengrams. Kas be ko, o be politikos to nedaroma.

*

Vokiečiai po ilgų derybų padarę konkordatą tarp Vatikano ir Prusijos. Daug tam konkordatai pasidarbavo nuncijus Pacelli. Breslavės ir Paderborno vyskupystės pakeliamos į arkivyskupystes. Berlyne bus įsteigta nauja vyskupija, nes ten gyvena pusė milijono katalikų. Achenc taip pat daroma vyskupystė. Prūsų ministerių kabinetas geguž. 17 d. nutaręs konkordato projektą priimti. Konkordate nieko nekalba apie mokyklas. Prusų landtagas (seimas) dar savo žodžio apie konkordatą nepasakė.

Berlyno policijos viršininkas nutarė išvyti iš Berlyno Maskvos laikraščio „Pravda" korespondentą už neteisingas žinias apie gegužės mėn. 1 dienos įvykius Berlyne.

*

Latvijos ministerio Balodžio buvumą Suomijoje ir Latvijoje rišama su Baltijos valstybių nauja politikos kryptimi: arčiau susisiekti su Švedija. Tokia politika visai kryžiuotų čia lenkų politiką. Suomijoje ir Estijoje daug yra švedų kultūros liekanų, o lietuviams su latviais švedai taip pat nėra labai svetimi.

Priemonės plečkaitininkams naikinti.

Lietuvos ministerių kabinetas priėmęs įstatymo projektą kovai su plečkaitininkais teroristais. Svetimoji spauda jau padavė to projekto keletą punktų:

1) Del priklausymo prie plečkaitininkų organizacijos Lietuvoje ir Vilniaus okupuotame krašte, ar neutralėje valstybėje kaltieji bus baudžiami mirtimi.

2) Tokia pat bausmė laukia kiekvieną, kurs kokiuo nors būdu rems plečkaitininkus arba juos pas save priims.

3) Visos bylos del plečkaitininkų veikimo bus svarstomos karo laimo teisme.

4) Asmenims, kurie valstybės organams patieks žinių apie plečkaitininkus, arba padės juos suimti bus išmokama atlyginimas.

Jeigu tos priemonės bus visiems lygiai taikomos, daug kas šią vasarą bijos pasirodyti N. Lietuvoje ir iš vilniškių tarpo.

Ką lenkų spauda parašė apie mus.

„Dzien. Wil." mėgsta reikalauti iš kitų tolerancijos, bet pats elgiasi visai priešingai. Štai ką jis nesenai parašė apie mus:

„Lenkų skaičiaus Lietuvoje negalima tikrai nustatyti, be abejo siekia apie porą šimtų tūkstančių. Kokios jų gyvenimo sąlygos, kokius kenčia persekiojimus — neverta ir rašyti: visi tai gerai, deja, žinome. Tuo tarpu lietuvių mažuma Lenkijoje, neperžengusi kokių ten 70 tūkstančių, gyvena „kaip pas Dievą užukrosny", turi išsišakojusias mokyklas. kcperatyvus, knygynus, banką, ligonines, nuosavias bažnyčias ir dar stengiasi lenkus lenkų valstybėje lietuvinti:"

Kas posakis — tai melas. Mes mielų noru apsimainytume su N. Lietuvos lenkais: tegul N. Lietuvos vyriausybė pritaiko lenkams visus tuos įstatymus ir parėdymus, kuriais mes esame apdovanoti, ir tegul Lenkijoje mums taiko tuos pačius „persekiojimus", kuriuos kenčia lenkai N. Lietuvoje — mes būtume labai ir labai patenkinti.

Didelės vaišės Romoj mūsų spaudos sukaktuvių proga.

Lietuvių spaudos atgavimo 25-rių metų sukaktuvių proga Lietuvos ministeris prie Šv. Sosto dr. Šaulys iškėlė pusryčius, kurie buvo pagerbti Jo Eminencijos kardinolo Bisleti, Šventosios Mokslų Kongregacijos prefekto, atsilankymu. Be to, juose dalyvavo diplomatinio korpuso dekanas-Brazilijos ambasadorius, vokiečių, belgų ir Peru ambasadoriai. Nicaraguos, vengrų, čekoslovakų Didžiosios Britanijos ministeriai, apaštališkosios nunciatūros Kaune auditorius mons. Feidutti, marijonų kongregacijos generolas tėvas Pranciškus Bučys, Šv. Tėvo šveicarų gvardijos pulkininkas de Sury d' Aspremernont grafas Caterini ir pasiuntinybės personalas

Svarbus Briand'o pasikalbėjimas su Lietuvos atstovu.

Iš Paryžiaus praneša, kad prieš pat Sekmines Prancūzijos užsienių reikalų ministeris A. Briand'as turėjo ilgoką pasikalbėjimą su Lietuvos atstovu p. Klimu. Apie ką buvo kalbėtasi, tuo tarpu nepranešama.

Lietuviai menininkai Paryžiuje.

Organizacija vardu la Reconnaissance „Francaise", Paryžiaus universiteto muzikos ratelio padedamo, suruošė lietuviškos muzikos valandą per Paryžiaus radio. Patronavo — Lietuvos ministeris Paryžiuje p. Klimas Koncertas buvo gegužės 10 dieną nuo 15 iki 16 val. 15 minučių. Programoje buvo lietuvių liaudies dainos ir lietuvių kompozitorių veikalai. Ją atliko jau nebe pirmą kartą Lietuvos meną Paryžiuje propaguoją žinomieji Lietuvos menininkai: ponia A. Galaunienė, p-lė Dievaitytė ir p. V. Bacevičius. Abiejų daininkių balsai puikiai skambėjo, o ponia Galaunienė parodė dar kartą, kaip iš paprasčiausios dainelės galima padaryti, sumaningai ir artistiškai interpretuojant, tikrą meno kūrinį. P. Bacevičius akompaniavo daininkėms, be to dar atliko pianinu Čiurlionies preliudus, Gruodžio „Lietuvoje" ir „Katarinka", Šimkaus siluetus ir tris savo kompozicijas (dvi poemas ir vieną sonatą). P. Bacevičius, kaipo pianistas ir kaipo kompozitorius, auga. Atsiminus, kad jis tėra tik 23 metų amžiaus Lietuva drąsiai gali daug vilčių dėti į jį. Gegužės 4 dieną jis turėjo koncertą salle Majestic. Susirinkusi, tiesa, negausinga, bet entuziastinga publika praleido reto meniško smagumo vakarą. Šiomis dienomis jis atvyksta į Lietuvą.

Gegužės 6 dieną į Paryžių atvyko p-lė Vincė Jonuškaitė; jau dainavo operoje „Kunigaikštis Igoris" su p. Kipru Petrausku. Pusė trečio akto buvo jų vienų užpildyta. Publika kelis kartus veiksmo metu smarkiai plojo kiekvienam iš tų dviejų menininkų skyrium ir paskum po dueto abiem. P. Petrausko balsas tą vakarą ypač gražiai sultingai skambėjo, tiesiog klausytojų širdis kažkokiu menišku spazmu spausdamas. P-lė Jonuškaitės balsas, tik ėmęs skambėti, tuoj užpildė visą didžiulį Champs Elysées teatrą. Matyti buvo kaip klausytojai pastatė ausis, kad nieko nepraleistų. Arijai pasibaigus salėj plojimas.

Baisios gaisro scenos.

Iš Londono praneša, kad Reuterio žiniomis, žuvusiųjų per gaisrą Clevelando Amerikoj ligoninėj žmonių skaičius pasiekė 125. Be to, apie 40 užsinuodijusių gazu ligonių išskirstyti po kitas miesto ligonines. Jų gyvybei gręsia didelis pavojus. Gydomi jie pritaikant dirbtinį kėpavimą. Išlikę gyvi ligonis pasakoja apie matytas gazo pasklidimo metu baisias scenas. Susidarusios gaisro metu dujos kaip tai nustatė ekspertai panašios į didžiojo karo metu vartotas fosgeno dujas.

Papildomomis žiniomis, nežiūrint visų padarytų jiems išgelbėti pastangų, mirė ligoninės direktorus dr. Grile ir jo kolega dr. Philippe, kuris buvo geras mirusio Myron Herricko, Amerikos ambasadoriaus Prancūzijai, draugas. Abu gydytojai gaisro metu buvo užlipę ant stogo.

106 milijonai deficito.

Statistikos žiniomis, Lenkijos prekybos apyvarta balandžio mėn. davusi net 106 milijonus deficito (nepritekliaus).

Išvežta prekių iš Lenkijos balandžio mėn. už 214,319,000 auks., o atvežta už 321,134,000 auks. Šios skaitlinės aiškiai rodo, kokia yra ekonominė krašto padėtis.

Bažnyčios reikšmė.

Protestantai skelbia, kad Viešpats Jėzus, miręs ant kryžiaus ir atnešęs auką savo Tėvui, užbaigė savo darbą ir, įžengęs į dangų, ilsisi ten po didelių vargų ir kančių. Savo dangiškajam Tėvui gausiai atlygino už mūsų nuodėmes ir mums dabar nieko daugiau nereikia daryti savo išganymui, kaip tik tikėti į Kristaus nuopelnus. Kristus įžengęs į Dangų mumis jau nesirūpina, nes Jo uždavinys atliktas. Toks yra protestantų mokslas, mokslas šaltas, šiurkštus, nes jame nėra nei meilės, nei pasišventimo, nei gerų darbų, vien tik šaltas sustingęs egoizmas ir nesirūpinimasis asmeniniu šventumu.

Tuo tarpu Katalikų Bažnyčia mokina, kad V. Jėzus, mus atpirkęs ant kryžiaus ir įžengęs į dangų, nesutraukė su mumis ryšių, bet savo darbą tęsia nes aiškiai save vadina: Aš esu vynmedis, jūs gi šakelės. Aš su jumis iki pasaulio galo; be manęs nieko negalite padaryti ir t. t. Tą darbą dabar atlieka Šventoji Dvasia, kuri per Sekmines nužengė ant apaštalų ugningų liežiuvių pavidale ir nuo to laiko savo dovanomis ir malonėmis stiprina mus ir veda prie tobulybės ir šventumo. O tas butinai reikalinga, nes V. Jėzus pasakė: Būkitė tobuli, kaip ir mano Tėvas yra tobulas, reiškia, turime stengtis kaskart darytis šventesniais. Tam tai tikslui V. Jėzus Bažnyčią savo įsteigė, kad žmonės galėtų per sakramentus ir Bažnyčios tikybines praktikas tobulėti, todel aišku, kad Bažnyčia Kristaus įsteigtoji ir apaštalų gan plačiai išplatintoji turės tverti iki pasaulyje gyvens žmonės. Toji Kristaus Bažnyčia, nežiūrint į visokius persekiojimus, gausiai apšlakštyta, kankinių krauju ir nuolatos šventųjų dorybėmis puošiama nuo pat pradžios nuostabiai augo ir platinosi. Žmonių organizacijos, įstaigos ir valstybės su laiku silpnėja ir nyksta iš žemės paviršiaus, Bažnyčia gi pergyveno amžius, nes yra dieviškai įstaiga; ji yra amžina, nes turi tikrąją tiesą, mokslą, kuris visų amžių žmonėms yra išganingas; sakramentai gaivina ją; nors Bažnyčios nariai yra silpnybių pilni, bet jie turi ir priemonių tas silpnybes ir nupuolimus atitaisyti. Todel katalikai turi gerėtis savo Bažnyčia, džiaugtis ir padraug geisti, kad visi pažintų Kristų ir Jo Bažnyčią, kurią Jis valdo pats regimu būdu per savo vietininką, kuris dabar yra Pijus XI ir kuris su pagalba vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų kaskart plėčia tosios Bažnyčios ribas.

Sulig „papiežiaus metraščių" 1929 metams nurodoma yra visame pasaulyje 14 patriarchatų (svarbesnių vyskupijų); 245 arkivyskupijų; 908 vyskupijos; 596 vyskupai tituliariniai (be vyskupijų), 331 apaštališkasis vikarijatas (misijose); Prie vatikano (prie popiežiaus) yra 29 kitų valstybių atstovai; o popiežiaus atstovų kitose valstybėse yra 50. Skaitlingos maldininkų minios, ypač šiais jubiliejaus metais, lanko Rymą ir stengiasi apturėti Šv. Tėvo palaiminimą. Taigi matome, kad tas garstyčių grudelis, prie kurio Kristus prilygino savo Bažnyčią, išaugo į didžiausį medį, kuris pridengė visą žemę suteikdamas nuvargusiai žmonijai tikros dvasios ramybės ir poilsio.

Senis.



1927 metais Retorsijose suimtieji Vilniaus krašto lietuviai. Visi jie buvo pasodinti Lukiškio kalėjime, o kai kurie išsėdėjo net po kelis mėnesius.

siuvėją, dailidę, kalvį, šaltkalvį, batsiuvį. Be to sumažėtų žalinga mūsų kraštui lietuvių emigracija į Prancūziją, Argentiną, Braziliją

Todel tikimės, kad ir „Vilniaus Liet. Amat. D-jai" pradėjus veikti, lietuvių visuomenė jos darbui pritars ir prie amatų ir pramonės ėmimo į savo rankas prisidės.

Steigėjas.

Amatininkai sukruto.

Šio mėn. 12 d. įvyko Vilniaus Liet. Amatin. D-jos steigiamas susirinkimas. Dienotvarkėje buvo: 1) Susirinkimo atidarymas, 2) Prezidijumo rinkimai ir 3) įstatų priėmimas. Perskaityti įstatai liko vienbalsiai priimti, ir dabar tikimasi, kad neužilgo bus valdžios patvirtinti. Vilniaus Liet. Amat. Dr-ja rūpinsis sujungti visus lietuvius amatininkus Vilniuje ir Vilniaus krašte, įstengsis pagerinti jų būvį, steigdama tinkamas, lengvomis sąlygomis prieinamas, visokio amato mokyklas ir dirbtuves. Iki šiol Vilniaus lietuviai daugiausiai rūpinosi švietimo reikalais, bet ne visiems lemta mokslus eiti, arba ėjusiems užbaigti. Todel ir amatų mokyklų arba dirbtuvių tobulinimo reikalą laikome neatidėtinu dalyku. Visų Vilniaus krašto lietuvių gyvenimas yra paremtas vien ūkiu, bet ūkiai smulkėja, kiekvieni metai skaldomi į mažesnius sklypelius, ant kurių pragyvenimas yra labai sunkus. Svetimtaučiai, visokius amatus turėdami savo rankose, dar labiau lietuvių ūkį silpnina. Lietuviai, kurie nori išmokti specijališkesnio darbo, priversti stoti į svetimas privatiškas dirbtuves, kur juos labai ir labai išnaudoja.

Ūkio pagerinimui reikalinga turėti visokių įrankių, kuriuos gamina fabrikos. Daug daiktų perkama iš paprasto rankų darbo, bet toks darbas dažnai toli atliekamas, taip kad nuvykimas darbo vieton gaišena daug laiko, arba pačių daiktų pristatymas daugiau kainuoja, negu išdirbimas. Liet. Ūkio D-ja rūpinsis ūkių pakėlimu, tas greičiau įvyks, jeigu lietuviai kartu ims į savo rankas amatus ir turės bent viename kitame sodžiuje gerą

Sveikatos kampelis.

Akių liga trachoma.

Prieš šimtą su viršum metų garsus prancūzų kariautojas Napoleonas karavo Egipte. Egiptiečių tarpe buvo paplitusi akių liga trachoma. Netrukus ta liga pradėjo sirgti ir kareiviai. Parsivežė jie trachomą su savim ir tėvynėn, kur užkrėtė savo gimines ir pažįstamus — ir tuo būdu liga paplito po visą šalį. Paskui, kaip žinome, Napoleonas ėjo kariauti ir kitosna šalysna — buvo ir Lietuvoje — ir visur atnešdavo tą ligą. Taigi nuo to laiko trachoma paplito ir Lietuvoje.

Trachoma yra, berods, visiems mums gerai žinoma. Galima užtikti pas mus vietų, kur serga ja kiekvienas ketvirtas, penktas gyventojas. *Yra tai limpama liga*, be to viena sunkiausių akių ligų, kuria serganti daugiausia jaunose dienose. *Trachoma sergantieji dažnai apanka*. Suskaityta, kad visoje Lietuvoje aklųjų yra apie trys tūkstančiai. Trečdalis jų neteko šviesos per trachomą. Kai kuriose kultūringesnėse valstybėse trachoma jau visai išnaikinta, arba bent pasitaiko labai retai. Amerika, antai, ir dar kai kurios kitos valstybės trachoma sergančiųjų neįsileidžia. Tuo tarpu Rusijoje iš tūkstančio žmonių du neregiu.

Trachoma retai prasideda staigiu akių uždegimu ir skausmu. Paprastai prasideda ji iš lėto, ligos pradžios pats ligonis dažniausiai nepastebi. *Jei rytais akys bent kiek traiškanoja, sulimpa*, tai ligonis mano, kad tai menkniekis, svarbu by tik neskauda. Paskui jis jaučia, kad *akys tarytum smilčių prikrėstos*, vokai sunkesni. Akyse jaučiama karštis, sunku žiūrėti į šviesą. Toliau akys ima labiau traiškanoti, vokai ir akys parausta. Ir taip be didelio vargo ir žymesnių permainų praeina daug laiko. Ligonis jaučiasi kartais geriau, kartais blogiau ir taip per ilgus metus. Todėl trachoma sergąs pas gydytoją tesikreipia tik tuomet, kai pajunta akių gėlimą arba pastebi regėjimą pradedant silpnėti. Bet būna jau vėlu. Nors pradžioje vokų

Atsiminimai apie spaudos draudimo laikus.

(Skaityta 1929 m. gegužės 7 d. lietuvių spaudos atgavimo 25 metų sukaktuvėse).

Gerbiamosios ir Gerbiamieji!

Norėčiau papasakoti kelis atsitikimus, kuriuos pergyvenau arba pats atjaučiau prispaudimo laiku, kuomet bemaž per 40 metų buvo mums uždrausta spauda, vadinasi, buvo uždraustas spausdintas žodis lotyniškomis raidėmis. Reikia nepamiršti, kad prieš lenkmetį (1863) buvo labai įsivyravusi lenkų kalba. Visa tai parėjo nuo Vilniaus universiteto, dvarų, klebonijų. Pradžios mokyklose (parapinėse) lietuvių kalba buvo persekiojama... Atėjus vaikučiui mokyklon reikalauta iš jo, kad kalbėtų lenkiškai. Pratarus žodį lietuviškai, tuoj kabindavo jam ant kaklo „metelingę" (nota linguae). Man pačiam teko panešiot ant kaklo tą pašiepos ženklą. Buvo tai Garlevoj 1863 m. Susirinkę vaikai laukia ateinant mokytojo arba kunigo, Cenzorius (vyriausias učnius) užrašinėja neramius, išdykaujančius. Kas ištaria lietuvišką žodį, tuoj jam kabina tą lentelę,.. Ant vieno jos šono buvo karikatūra su parašu: asinus asinorum. Turis metelingę gaudė kitą ką pasakant lietuviškai... Nugirdęs tuoj nusikabindavo ir atiduodavo naujam prasikaltėliui. Kildavo triukšmas, ginčai, kol nenumalšydavo atėjęs mokytojas. Gerai atsimenu, kad baudžiavą panaikinus mūsų liaudis jau troško mokslo šviesos. Tėvai mokino vaikučius abecėlės. Suaugę vyrai, moters stverdavosi elementoriaus, kad nors iš maldaknygių pramokus pasimelsti. Neliesiu aš čionai tų laikų Lietuvos švietėjų, tai literatūros istorijos dalykas. Man čia rūpi, kad parodžius kaikurie 40 m. priespaudos vaizdeliai.

1863 metais lenkai surengė maištą, norėdami nusikratyti rusų valdžios. Maištas buvo sukeltas netik visoje Lenkijoje, bet ir Lietuvos šalyje. Rusų vyriausybė sukilimą užgniaužė. Lenkų privilegijos (lengvatos) tapo susiaurintos, o jų gaivalas Lietuvoje sumanyta užslopinti, lietuvius atitraukti nuo lenkų, įčiepinus tenai savo įtaką. Lietuva — šalis katalikiška, iš seno su Lenkija susirišusi. Tauta visai skirtinga, į rusus nepanaši. Dvasia gi tautos kyla. Tad galvosukis, kaip čia sulaikius lenkų įtaką Lietuvoje, kaip tą šalį patraukus į savo pusę. Persekioti? Persekiojimas labiau stiprina atbundančią dvasią. Taigi sumanyta stvertis rašto judėjimo, kuris ir atkreipė vyriausybės akį. Pirmučiausia sumanyta lietuvišką raštų lotynišką abėcėlę pakeisti rusiškąja.

Tuo laiku Vilniaus generalgubernatorium buvo garsusis Lietuvoje Muravjovas. Iš šalies patariamas, jisai įsteigė Komitetą leisti lietuviškomis knygomis rusiškomis raidėmis. Atsirado patarėjų, kurių vieni įrodinėjo, kad pakeitus lietuviškas raides graždanka, lietuviai lengviau išmoks rusiškai ir greičiau surusės; kiti įrodinėjo, kad greičiau trauksis nuo lenkystės ir taps pravoslavais; kiti tiesiog tvirtino, kad lotyniška abecėlė užstoja kelią Rusijos siekiniams. Šios nuomonės padarė tai, kad Muravjovas pripažino lietuviškas knygas lotyniškomis raidėmis kaipo kenksmingas vyriausybei, o sekamais, 1865 m. Vilniaus generalgubernatorius Kaufmanas išleido cirkuliarą, uždraudžiantį spausdinti ir pardavinėti lietuvių kalba knygas lotyniškomis raidėmis. Vidaus reikalų ministeris tatai patvirtino.

Taip tai 1865 m. uždrausta lietuviams spauda Rusijos ciesorystėje ir tas uždraudimas patvėrė ligi 1904 m.

Įvyko sunkūs lietuviams laikai. Skundas tik veržėsi iš jų krutinės, poeto dainius žodžiais betariant: „Anei spaudos, anei rašto mums turėt neduoda: tegul, sako, bus Lietuva tamsi ir juoda". Bet ir tuomet knygos rusiškomis raidėmis nesiplatino, ir juo labiau valdžia panašias knygas lietuviams spraudė bruko, juo aršiau lietuviai jų nekentė, gi net laikė nusidėjimu tokias knygas skaityti. Tikri vargai! Spauda tai didžiausias įdarbės (kultūros) kylimo įrankis, o čia ji uždrausta. Lenkų spauda plėtojosi. Nors cenzūra buvo žiauri, bet niekas jiems nėgynė. Taip esant, nemaža lietuvių, kurie mokėjo kiek lenkiškai, ėmė skaityt lenkiškus raštus. Bet tatai buvo išimtis. Prie draudžiamų knygų lietuviai labiau linko; labiau lietuviškas knygas mėgo, gerbė; net kaip šventą kokį daiktą laikė lietuvišką spauzdintą žodį. Kai pritrūko Didžiojoj Lietuvoj seniau išleistų knygų, lietuviai sau tinkamas knygas ėmė gabenti iš Prūsų. Iš pradžių buvo gabenamos maldaknygės, Šventųjų gyvenimai, ir kitoki tikybinio turinio skaitymai. Šale minimų raštų po truputį platinosi ir pasaulinio turinio knygutės; kalendoriai, įvairūs elementoriai, gi vėliau ir laikraščiai. Prūsų siena darė tam didžiausią keblumą. Reikėdavo tie raštai slapta gabenti. Atsirasdavo drąsuolių, kurie vežimais vežдavo į tam tikras vietas, lyg kad į kokias stotis; o iš čia jau tam tikri asmens išnešiodavo po apylinkes. Būdavo tik ir laukiama tokio žmogelio su lietuviškais raštais. Beveik kiekvienoje parapijoj atsirasdavo asmuo, kursai užsiimdavo knygų pristatymu. Bet čia reikėjo visiems didelio atsargumo ir gudrumo, nes įtariami asmens, ar tai kunigai, ar tai studentai, moksleiviai, ar šiaip inteligentai ir ūkininkai buvo policijos dabojami ir varginami kratomis. Daugeliems prisiėjo nukentėti ir sunkesnių bausmių, kaip antai: kalėjimo, ištrėmimo į tolimas šalis...

Visokiais būdais mėginta spauda atgauti. Pasisekė Petrui Vileišiui leisti knygutes išleisti, o 1879 metais J. Zavadzkiui vieną maldaknygių laidą. Bet visi rūpesčiai nuėjo niekais. Mat sava-

permainos būna nežymios, bet paskiau jos pastebimos vis aiškiau ir aiškiau. Atsiranda nedideli geltonai pilki spuogučiai, panašūs į grūdelius. Sulyg tų grūdelių ir galima trachomą atskirti nuo kitų akių ligų. Vokai iš vidaus sutinsta, parausta. Netrukus spuogučiai trūksta ir palieka baltos žymės. Vokų ir akies gleivinės pasidaro šiurkščios, nelygios, randuotos, vokai išsikreipę, blakstienai į vidų žiūri ir brūžina akį, gadindami ją, ligi visai pagadina. Ant lėliukės arba šale jos atsiranda geltonai pilka dėmė, kuri vis didėja. Vietoj dėmės gali atsirasti ir maža votis. Paskiau voties vietoj atsiranda baltumas, akį užtraukia ir ligonis jau nebemato. Operacija kai kuriais atvėjais gali grąžinti regėjimą, bet dažnai operacija negelbsti ir ligonis visam amžiui lieka neregys.

Užsikrėsti trachoma labai lengva. Sveikas gauna trachomą, kai pūliai, traiškanos, ašaros iš akių trachoma sergančio patenka į sveiko žmogaus akis. Labai dažnai užsikrėčiama trachoma besiprausiant. Sodžiuje paprastai prausiasi iš vieno bliūde ar kibiro. Nusiprausė, sakysim, ligonis, po jo kas kitas tame pačiame bliūdė pasiprausė — ir užsikrėtė. Nereikia šluostyti veido bendru rankšluoščiu, bet turėti kiekvienam atskirą. Nevalia akių šluostyti nešvariomis nosinėmis, skepetaitėmis, ypač skolintomis. Neliest ir netrint akių nešvariais pirštais. Įsisenėjusią trachomą gydyti labai sunku, o apsisaugoti nuo trachomos visai lengva. *Užsikrečia dažniausiai tie, kurie linkę nešvariai gyventi.* Serga trachoma dažniausia kareiviai, fabrikų bei dirbtuvių darbininkai, taip pat ir mokiniai. Juo menkesnė, nešvaresnė, drėgnesnė mokykla — tuo smarkiau platinasi trachoma. Mokytojas šioje srityje turėtų maždaug nusimanyti, ir jei pastebėtų kurį vaiką trachoma sergant, turėtų jį skyrium pasodinti, liepti jam dažnai plauti rankas, netrinti akių, ir gydytis.

— Gydyti trachomą reikia pradėti pačioje ligos pradžioje. Jei akys rytais pradeda sulipti, traiškanoti, tai jau įtartina — reikia kreiptis pas gydytoją. Yra tai labai *atkakli liga*. Išgydyti jai reikia daug laiko, kruopštumo. Geras nuo trachomos vaistas *mėlynas akmenėlis* (ištirpintas vandenyje arba tepalas iš jo). Jį vartoti reikia tik gydytojui patarius. Traiškaningoje trachomoje akys reikia dažnai plauti. Gerai plauti *boro rūkšties skiediniu*. Nesant jo, su ramunėlių arbata arba jau su virintu skaidriu vandeniu. Kad greičiau pagyti reikia saugotis dulkių, dūmų, karščio ir aiškios šviesos. Kelis kart per dieną plauti rankas, neliesti be reikalo akių, turėti atskirą rankšluostį, nesiprausti drauge su kitais. *Trachoma sergantis turi gerai maitintis.* Svarbiausia neklausyti jokių bobelių, kerėtojų ir kitų neišmanelių, bet *laiku kreiptis* pas gydytoją. Nors trachoma ir sunkiai gydoma, tačiau gydytojas neduos apakti tam, kas laiku prie jo kreipsis.

P. K—vičius.

Į mano Dievą*).

Ant aukštybių Dievui Tėvui,
Sūnui Jo ir Dvasiai Šventai,
Bet vienam Trejybėj Dievui,
Skamba šlovė neišsemtai.

Mūsų Dieve Tu aukščiausias,
Kurs apveizdi sutvėrimą,
Aš esu visų mažiausias,
Duok malonės parėmimą.

Tad ir aš Tau Dievui mano,
Kurs teikies man ranką tiesti,
Kaip tik protas tai išmano,
Imsiu tikrą garbę giesti.

Dieve Tėve galingiausias,
Tavo rankų visos tvėrys:
Leidai Tu dvasias skaisčiausias,
Tavo žmonės, paukščiai, žvėrys...

Tu ir man davei gyvybę,
Kūnui jėgą ir sveikatą,
Sielai protą nemirybę...
Viso labo didį ratą.

Tad geriausias Dieve mano,
Kolaik gyvas aš tik būsiu,
Kaip širdis tiktai įmano,
Karštas vis dėkas Tau siųsiu.

Dievo Tu, Sūnau mieliausias,
Tu del mūsų žmogum stojais,
Pernešei kančias karčiausias,
Ir numirt ant kryžiaus klojais...

Mano brangus Atpirkėjau,
Tu ir mane vis dar myli,
Nors nekartą nusidėjau,
Tavo lūpos kantriai tyli.

Jėzau Kristau maloniausias,
Aš nenoriu blogas likti,
Trokštu tapti kuogeriausias,
Duok malonės Tau patikti.

Dvasia Šventa Ramintoja,
Tu ką žadini pasaulę,
Ir vaikelį ir artoją,
Taip paukštelį kaip ir saulę...

Teikie man Tu protą šviesų,
Sveiką mintį, gerą valią,
Kad pažinčia kelią tiesų
Ir juom eiti raščia galią...

Ir tikėjimą papildyk,
Stiprink taip gi many viltį,
Karšta meile širdį šildyk
Ir aukštyn duok dvasiai kilti.

Dieve mūs Trejybėj vienas,
Tu visiems esi meilingas,
Tai regėti gal kiekvienas,
Tu ir sieloms gailestingas.

Tad tėvelių mūsų sielas,
Ką mus taip gražiai augino,
Ruošė Tau mūs širdis mielas,
Tave garbint išmokino...

Taip gi sielas mums mieliausių
Mūsų brolių ir seselių
Leisk iš kančių joms skaudžiausių,
Tavęs meldžiam tai ant kelių.

Jėzau, del Marijos vardo,
Keisk ir mūs likimą kietą,
Nuo mirties gi kritus kardo,
Duok danguj laimingą vietą.

Seinai — 1929.V.15.

Seiniškis Senelis.

*) Šias eilutes yra parašęs vienas kalinamųjų 1927 m.

Įvairenybės.

Helgolandas prieš Vokietiją?

„Daily Telegraph" Berlyno korespondentas rašo, kad nesenai Helgolando salos, šiaurės jūroj, gyventojai pradėjo savo rūšies „revoliuciją". Jie sukilo prieš vokiečių administraciją ir reikalauja, kad būtų atstatyta anglų valdžia.

Iš 3.400 salos gyventojų keli šimtai suruošė demonstraciją, per kurią giedojo plačiu vokiečių akcentu: „Britannia rules the waves" (Britanija valdo vilnis).

Iki 1890 metų Helgolando sala priklausė britams, bet tais metais, Salisbury markiziui ir Bismarkui susitarus, ji buvo atiduota vokiečiams už Zanzibarą.

Versalio sutartis uždraudė vokiečiams ne tik statyti tvirtoves, bet ir pylimus. Nuo to laiko Helgolando sala kentė nuo audrų ir viesulų, kurie ardė jos pakrantes. Praeitais metais prūsų vyriausybė pradėjo statyti cementinę jūrų sieną, bet tą darbą turėjo nutraukti dėl ekonominių sumetimų.

Salos gyventojai tuo buvo labai nepatenkinti ir panorėjo vėl grįžti prie anglų. Jie mano, kad, anglams paėmus savo žinion Helgolandą, bus ne vien pastatyta stipri jūrų siena, bet kartu ir užtikrinta jos gyventojų gerovė.

Arklio maldavimas.

Naminiai gyvuliai — didžiausi žmogaus prieteliai; apie jų naudingumą ir kalbėti nereikia, nes visi tai žino. Bet kaip dažnai mes su jais žiauriai pasielgiame. Amerikiečiai atkreipė į tai domę ir platina žmonių tarpe mintį: būk geras gyvuliams. Nesenai New Jorke pasirodė toksai skelbimas; kuriame arklys neva kreipiasi į šeimininką:

„Į tave, mano šeimininke, kreipiuosi su šiuo prašymu. Šerk mane ir girdyk mane. Darbui pasibaigus, duok man švarią ir sausą pastogę. Kalbėk į mane, nes balso tavo aš greičiau paklausysiu, negu botago. Glostyk mane dažniau, tai aš greičiau pramoksiu darbo. Pagalios, mano gerasis šeimininke, kai aš del senatvės tapsiu tau nenaudingas, tai nemarink manęs badu ir neatiduok į žiaurias rankas vežėjo, kuris mane muštų. Tuomet tu pats mane nudėk, kad nekentėčiau, ir Dievas tau tai paskaitys už gera. Meldžiu dovanoti man už šį nuolankų prašymą vardan To, Kuris gimęs yra tvartely".

— Estijoje gyvena siuvėjas, gimęs 1797 m.; taigi jam dabar 132 metai. Senis dar gana gyvas; jis neseniai grįžo iš Rusijos kaipo optantas.

— „Rygos Balsas" praneša, kad tarp kitų Lietuvos pasiuntenybėj Rygoje prof. Voldemarui užuojautą pareiškė ir Lenkijos atstovas.

— Iš Vokietijos skrido Amerikon vokiečių cepelinas; jis jau buvo šiek tiek padaręs kelio ir per vandenyną, bet sugedus motorams grįžo atgal ir nusileido Tulone (Prancūzijos miestas).

— Kaukaze ties gelžkelio stotimi Krymskaja, gyventojai suardė Lenino paminklą. Lenino stovylą sukapojo į šipulius. Dabar uoliai ieškoma kaltininkų.

rankių ministerių galiūnų cirkuliarai (aplinkraščiai) turėjo didesnę galią, negu pamatiniai vslstybės įstatymai.

Paminėsiu dabar kaikuriuos ypatingus rusinimo nuotikius, brukant graždanką į lietuvių raštiją ir mindžiojant įgimtąsias lietuvių teises. 1866 metais Veiveriuose (Suvalkijoj, netoli Kauno) buvo įsteigta lietuviams Pedagogijos Kursai, vėliau pavadinti mokytojų seminarija. Rodės įstatai visai tinkami: lietuvių kalbos pamokų skirta 10, beveik tiek kiek rusų kalbos; mokslo dalykai leidžiama dėstyti lietuviškai arba rusiškai, inspektorius vedėjas galįs būti lietuvis arba rusas, į seminariją priimami vien tik lietuviai. Gi da pirmutiniu inspektorium manyta pakviesti iš Karaliaučiaus žinomas lietuvis profesorius Pričkus Kuršaitis; bet šisai nemokėdamas rusų kalbos atsisakė. Taigi inspektoriais visuomet buvo skiriami rusai, o pirmutiniu du etatiniu mokytoju buvo lietuviai (a.a. Jurgis Gilius ir Tomas Žilinskas). Jųdviejų vienam (T. Ž.) lemta buvo išbūt toj pačioj seminarijoj ant vietos 37 metus, kovot prieš rusinimą ir tvirkinimą seminarijos auklėtinių ir kaipo tikram tėvynainiui nukęsti daug visokių nemalonumų. Sulig seminarijos įstatų, regis, tikrai manyta pasirūpinti lietuvių švietimu, dagi parsiųsdinta iš užsienio visokių moksliškų knygų apie lietuvių kalbą; bet jau iš pačių pradžių liepta rašyti lietuviškai rusiškomis raidėmis. Išreikšta nuomonė, kad lietuvių kalbos išguldymas turi but nesavystovis, bet kaipo padedamasai dalykas greičiau išmokinti rusų kalbos, nes lietuvių kalba neturi jokios literatūros, jokios ateities... Taigi netrukus iš 10 pamokų palikta tiktai 3 liet. kalbos pamokos. Beje, inspektoriai nesidrovėjo, vesdami savo netikusį darbą, griebtis šlykščių priemonių. Reikalavo, kad auklėtiniai netik seminarijoje kalbėtų rusiškai, bet ir išėję mokslą, savo šeimynose ir kurtik galima, vartotų rusų kalbą. Kurie drįso prieštaraut, laikė juos neištikimais; mažino jiems stipendiją, davė prastesnes vietas. Kartą per mokytojų suvažiavimą vienas liaudies mokyklos mokytojas neiškentęs atrėmė: Ką mums šnekate, ponas Inspektoriau, Aleksiej Ivanovič, kodelgi seminarijos mokytojai (vadinasi G. ir Ž.) nevartoja rusų kalbos savo šeimynose? Bet ir inspektoriaus būta nemenko gudragalvio; jisai nėkiek neužkaitęs paaiškino: Jie jau seni žmonės, nepigu jiems atprasti, bet jūs, jaunoji karta, galite lengvai įprasti... Kartą vėl pašiepiant lietuvius, kad jie šioki, kad jie toki, kad jie neturį jokio gabumo, kad jie nesutvėrę jokios literatūros, geriau jiems prisijungti prie rusų didelės tautos, buvo atremta Krilovo sakmės žodžiais: Chudija piesni solovju v kogtiach u koški (blogos dainos lakštingalai katės naguose)... Tikybos mokslas taip pat tapo primestas rusų kalba. Kaipgi keistai atrodė šįtasai dalykas: auklėtiniai namie poteriauna, bažnyčioj meldžiasi lietuviškai, gi mokykloj turi išmokti poterių rusiškai; Šv. istoriją, katekizmą, bažnyčios istoriją atsakinėti rusų kalba. Nekarta, budavo, prikaišiojama, kad toksai Tikybos mokslas nedaro geros įtakos į mokinio sielą, virsta paprastu pasauliniu dalyku... Tai niekis, atsakydavo, geriau išsilavins rusų kalboje... Panašus lietuvių kalbos pamynimas dusliu atbalsiu atsiliepė ir liaudies sieloje. Profesorius Pr. Kuršaitis, kuriam Prusų valdžios buvo pavesta sutaisyti lietuvių kalbos gramatika ir žodynas, atsilankydamas Veiveriuose 1872,—4,—5 metais, pasakojo, kaip jam buvo sunku iš pradžių kelionėje po Lietuvą betyrinėjant tarmes, susikalbėti lietuviškai. Kaimiečiai nepasitikėdami, užklausius jam lietuviškai, pakeldavo į jį savo akis, tarytum stebėjosi, kad toks didelis ponas krepiasi į juos lietuviškai, sutraukdavo petimis ir šalindavosi; gi parodžius gubernatoriaus leidimą juo labiau nepasitikėdavo, manydami, ar nebūtų čia koksai tardytojas, kad ką pagavus nubausti, mokesnis padidinti. Bet kai patartas vieno kunigo gavo iš vysk. Valančiaus atvirą laišką į klebonus, tuomet tik sulaukė geros kloties. Kur tik atvažiuodavo į kleboniją, visur mielu noru būdavo kviečiama iš visų parapijos kampų geriausi giesmininkai, giesmininkės, dainoriai, , pasakų, priežodžių, patarlių, mįslių žinovai. Ir kad ne vysk. Valančiaus laiškas, niekad nebūtų jam pasisekus taip plačiai tyrinėti gyvąją lietuvių kalbą su visomis jos tarmėmis... Nemenkesnę pagalbą jis atrado Kaune tarp klerikų ir Veiveriuose tarp seminarijos auklėtinių. Viena Kuršaičio suteikta mums lietuviams Veiveriuose nuomonė giliai įdiegė širdį. Mat, jo manymu, lietuvių kalba Prūsuose už 50 metų turėjusi visiškai išnykti. Taigi Prūsų valdžia ir siuntus jį rinkti medžiagą lietuvių kalbos paminklui statyti plačios gramatikos ir žodyno pavidale. Girdint tokį manymą, seminarijos inspektoriui (A. Jurkevičiui) labai buvo malonu ir jam rodėsi, kad jis išleisdamas iš seminarijos savo raugo mokytojus da greičiau lietuvius pavers rusais. Jisai jautė didelę apmaudą, kad katalikybė jam kelią pastojus. Todel jis visokiomis priemonėmis stengėsi, kad tik labiau atšaldžius savo auklėtinius tikėjime, šmeiždamas visaip katalikų dvasiškiją, peikdamas bažnyčios apeigas, papos (popiežiaus) viršenybę, ir kitokiais būdais. Ragino vesti ruses pačias, neslėpdamas, kad tokioje šeimynoje greičiau įsigūš rusų kalba ir plavoslavija. Lenkybę laikė savo kuodidžiausia kliūtimi; jam buvo koktu, neramu, kad apsišvietusi jaunuomenė mokosi ir lenkų kalbos. Mat lenkai stipresni, tai lietuviai prie jų prisidėję išsprus iš gudo nagų.

(b. d.)

ŪKIO SKYRIUS

Vištos.

Lietuvė šeimininkė,kas tiesa, nesigaili triūso apie namų gyvulius, bet daugiausia mylimos yra vištos, joms ir trupinėliai, nuo stalo surinkti kliūna. Neveltui ir vadinamos „gaspadinėmis“, nes vis paskui šeimininkes sekioja, bene gaus dar ko. Tai yra dėkingas gyvulėlis šeimininkės ūkiui. Sąmoningai jį vesdamos turtus gali sukrauti, na, kad ir dabar, dažniausia vištos apmoka visus mokėsčius, neskaitant jau smulkių reikalų. Tad reikėtų susirūpinti daugiau šiuo pelningu gyvulėliu.

Vištos pas mūsų šeimininkes perilgai ilsisi, paprastai žiemą ir pavasarį nenori dėti, net ir tos, kurios žiemelę išsėdėjo „papeliučkyje“, o šeimininkė priversti nemoka, tad ir laukiama net iki „morčiaus“ pirmojo kiaušinėlio.

Kas daryti, kad vištos gerai eitų savo pareigas, sveikos būtų, o tuomi daugiau būtų naudingesnės, kitaip sakant, kad daugiau dėtų kiaušinių? Pirmiausia reikia pasakyti—šalin dykaduonės! O šios yra tokios: senos, sergančios, k. t. balta skiauturė, kojos rumbuotos, papilvė purvina ir kitos sunegalėjusio gyvulio žymės. Jei višta turi snapą lesimui, tas dar nereiškia, kad ji jau gera ir laikymas panašių, — tai triūsas be atlyginimo ir dykai išmestas maistas.

Didžiausios dykaduonės yra *senos* vištos. Mėginant skaityti kiekvienos vištos kiaušinių, pamatysime, jog višta daugiausia sudėjo pirmuose metuose. Ankstyva vištaitė, išperėta kovo gale ar balandžio mėn., pradeda dėti rudenį t.y. nuo rugsėjo mėn. iki galui vasario, duodama 50 — 60 kiaušinių. Kadangi žiemą daug brangesni, negu vasarą, tad vištos, kurios deda žiemą, gali duoti gražaus pelno. Nuo vasario mėn. iki spalių sudės dar mažiausia 70 — 80 kiaušinių, kas kaip tik apmoka visą vištos išlaikymą. Kitais metais rudenį paprastai ilsisi ir už tai tegali sudėti 25 % = $^1|_4$., mažiau kiaušinių. Trečiuose metuose mažėja 50% t. y. per pusę, negu pirmuose metuose ir taip višta vos teužsimoka už išlaikymą. Po dviejų dėjimo laikotarpių t. y. dviejų metų, višta turi būti pašalinta iš ūkio, tiktai gali būti naudnga sriūbai su kruopomis, o kepti taip pat per kieta. Dažnai pasitaiko matyti, kad ūky laikoma tik delto vištą, kad turi skiauturę gražią, arba, kad pirmiau gerai viščiukus išvedžiojo.

Senos vištos jau nebėra taip jautrios, beperėdamos sutrina kiaušinius, o reikia atsiminti, kad sutrintas kiaušinis, užliejęs kitus, užšaldo ir todel dažniausia kaltinama, kad višta nekaršta, nes šuo išgąsdinęs, ir daug kitų priežasčių, o čia ne kas kitas kaltas, kaip pati šeimininkė, nes perseną vištą pasodino, kuri trina kiaušinius ir todel juos užšaldo.

Prie dykaduonių priskaitomos per riebios vištos. Dėsli višta negali būti menka, kitaip iš kur imtųsi kiaušiniams medžiaga, bet ne per riebi. Mažas, apskritas kietas kaip būbnas, pilvas, maža sausa lyg įspausta dėtis (kiaušintakis), tai ženklai nedėslios vištos. Dėsli višta turi turėti minkštą, lenkščią papilvę, kaip melžiamos karvės tešmu, papilvėj be vargo galima rasti praleidžiamuosius du kanalus, einančius nuo nugarkaulio, pro kuriuos praslenka kiaušinis. Dėtis plati (erta) ir drėgna; tarp praleidžiamųjų kaulų ir galo krūtinės kuo didesnė atstuma, taip kad tilptų 3 — 4 pirštai lengvai išsiplėčiant praleidžiamiesiems kaulams. Dažnai sutinkama vištą sumenkėjusią, nesverenčia net 1 kg. 200 gr. t.y. 3 svarų. Šios paeina iš liguisto lizdo, išsigimusios veislės ar ilgus metus nepakeičiant gaidžio. Tokios mažos ir silpnos vištos neverta ir laikyti ir žiemai turi būti prašalintos iš būrio.

Vištų ligos.

Tenka pastebėti vištose įsisenėjusias ligas, kur gydyti neapsimoka, k. t. uždegimas dėties, iš tos tai priežasties pilvas nusvyra ir susiklijuoja užpakaly plunksnos.

Nupuolimas nuo kojų; eisena sunki, šiek tiek šlubuoja. Ši liga dažniausia užpuola nuo drėgnumo

Uždegimas kiaušinėlių: Višta deda kiaušinius be lukšto. Šia yda turi dažniausiai per riebios vištos.

Slogas. Žymės: Tekėjimas iš nosies ir pastorėjimas akių blakstienų su išbertais, pūliais pasruvusiais spogeliais ir t.t. Norint visas šias ligas pradžioje pašalinti galima, tačiau patariama panašių ligonių nelaikyti. Vištos, kurios meta plunksnas t.y. šeriasi liepos mėn. ar rugpiūtyje ir iki spalių mėn. nepradeda dėti, iš tokių neturima naudos ir žiemai, tokių neapsimoka laikyti. Reikia pastebėti, kad vištų šėrimasis neina lygiagračiai su išsiperėjimu. Kartais višta, išperėta kovo mėn., šeriasi spalių mėn. kitais gi metais bloga višta išperėta gegužės mėn., jau šeriasi rugpiūtyje.

Bailios vištos, negali turėti geros vištos žymių. Gera višta artima žmogui: gaudoma nelabai išsigąsta, o laikoma rankose ima savaip kalbėti, reikalaudama vaisių, esti rūpestingos, gieda sudėjusios kiaušinį neužtylės — ne tik šeimininkė sužinos apie tą naujieną, bet ir visa apylinkė girdės jos giesmę „o! kad, kad, kad, kad, sudėjau dešimtį, sudėjau dešimtį!“

M. P—tė.

(B. d.).

Pašariniai runkeliai.

Pašarinius runkelius sodina del jų šaknų, kurias paskui žiemos metu sušeria galvijams.

Ūkininkai jau senai pastebėjo, kad nuo žaliųjų pašarų, pavyzdžiui žolės, melžiamos karvės daugiau duoda pieno. Todel vasarą karvės pas mus visuomet daugiau duoda pieno, negu žiemą, nes žiemą negauna jokių žaliųjų pašarų.

Pašariniai runkeliai atstoja žiemos metu žaliąjį pašarą. Prie sausųjų pašarų duodant melžiamoms karvėms bent nedaug runkelių, galima žymiai padidinti jų pieningumas.

Pašariniai runkeliai pas mus užauga palyginti gana gerai. Jei tik jiems dirva atatinkamai prirengta ir užtenkamai trąši, tai pašariniai runkeliai duoda 3—5000 pūdų šaknų iš vienos dešimtinės. Jeigu gautąjį runkelių derlių paversime pinigais, skaitant 1 pūdą po 1 zlotą, tai gausime labai gražią sumą. Net geriausias kviečių derlius negali tiek duoti, kiek duoda viena runkelių dešimtinė.

Be to, sodinant daugiau šakniavaisių ir dirva žymiai pasitaiso, nes apsivalo nuo piktžolių ir pati dirvos struktūra daros geriausia.

Kai del runkelių maistingumo, tai 10 kg. runkelių yra lygūs 1 kg. stipriojo pašaro (avižiniams miltams, sėlenoms, išspaudoms), o $3^1|_2$ kg. runkelių yra lygūs 1 kg. gero lankos šieno.

Geram augimui burokai reikalauja geros dirvos, gerai įtręštos, giliai ir gerai išdirbtos ir be piktžolių žemės. Į labai apleistas dirvas pašarinių runkelių neapsimoka sodinti, nes tokiose jie paprastai nenusiduoda gerai. Į apleistas dirvas reikia pirma kokius 2 kartus pasodinti bulvių, kad dirva geriau apsivalytų, ir tik po to sodinti burokus.

Geriausia burokams žemė — lengva prie molio, turinti savyje puvinio, taip pat gerai įtręštos gyvulių mėšlu prie smėlio dirvos. Geriausia pašariniams runkeliams vieta, — po tręštų gyvulių mėšlu žieminių javų, po vikių ir po bulvių. Į bulvienas burokus rečiau sodina, nes ten eina paprastai miežiai. Apskritai, pašarinius burokus reikia statyti antrais augalais po gyvulių mėšlo.

Kaip runkeliams dirvą prirengti?

Niekas geriau neapmoka gero žemės įdirbimo, kaip pašariniai runkeliai. Gali jiems būti ir geriausia žemė, bet jei ji bus blogai prirengta, tai gero runkelių derliaus nebus.

Pirmiausia, runkeliams žemė turi būti prirengta atatinkamu gilumu, nes tik tada jų šaknys laisvai gali augti. Žemės paviršius turi būti gerai susmulkintas, taip kad nebūtų didelių grumstų. Tačiau nereikia žemės perdaug susmulkinti, butent paversti į miltus, nes tada lengvai gali pasidaryti plata.

Toliau, atatinkamu žemės įdirbimu reikia sulaikyti kaip galima daugiau drėgnumo ir apvalyti dirvą nuo piktžolių. Įsivyravusios piktžolės žymiai sumažina runkelių auglių ir kova su jomis augimo metu žymiai padidina runkelių prižiūrėjimo išlaidas.

Runkeliams dirvos prirengimą reikia pradėti iš rudens. Rugius nuo lauko nuvalius, rugienas tuojau negiliai aria, paskui išakėja, o prieš žiemą suaria kaip galima giliau ir palieka ligi pavasario vagose. Labai yra svarbu iš rudens dirsą du kartu arti, nes tada daugiau suvinaikina piktžolių ir pavasarį su jomis mažiau būna bėdos. Kai del antrojo rudens arimo, tai jis reikia stengtis atlikti kaip galima giliau. Tiktai dirvose su negiliu dirbamuoju sluoksniu gilus arimas reikia atlikti atsargiai ir žiūrėti, kad neišsiverstų į viršų dykoji žemė, nes tada žymiai sumažėtų runkelių auglius. Tokiuose atsitikimuose vietoj gilaus arimo geriausia vartoti gilintojas, kurį leidžiame plūgu nuvaryta vaga. Gilintojas tiktai dirvą giliau supurina, bet dykosios žemės neišverčia į viršų. Vietoj gilintojo galima vartoti paprasta žagrė, nuėmus palyčias. Burokams žemė mažiausia turi būti 4 — 5 verškų gilumu įdirbta.

Prieš žiemą suartą dirvą visuomet reikia palikti vagose, nes tada žemė gerai iššala ir dirva išsivėdina, taipo gi tokioje dirvoje geriau susilaiko sniegas ir žemė, daugiau prisigeria drėgnumo.

Pavasarį, ypač ten, kur paprastai būna sausi orai ir dirva greit išdžiūsta, reikia imtis priemonių, kad sulaikius dirvoje kur daugiausia drėgnumo. Todel kaip tik dirva jau tiek pradžiūvo, kad nesivelia, reikia tuojau rudens arimas skersai vagų akėti.

Kada pasėjame vasarojų, tai skiriamą pašariniams runkeliams dirvą išariame. Pavasario arimas arti naudingas ypač tada, jei runkeliai sodinama į molėtą dirvą. Arimas tuojau reikia akėti geležinėmis akėčiomis, kad apsaugojus dirvą nuo išdžiūvimo ir kad dalį piktžolių sunaikinus. Jei pavasarį išarus daug būna didelių grumstų, tai dirva naudinga privoluoti. Tokiuose atsitikimuose reikia taip elgtis: arimą pirma valkojame išilgai vagų akėčiomis, po to voluojame ir po volo vėl leidžiame akėčias skersai vagų.

Jei žemė nekieta ir jei gerai apvalyta nuo piktžolių, tai pavasarį galima apseiti ir be arimo ir prirengti dirvą vien drapaku ir akėčiomis.

Kaip ir kuo runkeliams žemę tręšti?

Geriausia runkeliai užauga ir daugiausia šaknų duoda tik tada, jei jie randa žemėje užtenkamai sau maisto. Liesoje žemėje be trąšų runkeliai niekuomet gerai neužaugs.

Runkeliams žemę trešiama gyvulių mėšlu ir dirbtinėmis mineralų trąšomis. Jei runkeliai sėjami po tręštų gyvulių mėšlu augalų, tai tada mėšlo jiems galima ir neduoti, o tiktai dirbtinių mineralų trąšų. Šiaip gyvulių mėšlas runkeliams yra puiki trąša, ypač arklių. Jei ūkininkas turi gerai parpuvusio mėšlo, tai galima jis išvežti ir negiliai aparti (2 verškų gilumu) anksti pavasarį. Šiauduotas mėšlas runkeliams pavasarį netinka, nes tokis ilgai nesupūna. Tokį mėšlą geriausia būtų aparti iš rudens.

Gyvulių mėšlo runkeliams galima duoti daugiau ar mažiau, žiūrint kiek jo turima. Juo daugiau mėšlo duosite, juo geresnis bus runkelių auglius. Apskritai, žiūrint kokia dirva, mėšlo duoda nuo 1 ligi $1^1|_2$ pūdo į ha;

Jei mėšlo maža, tai naudinga duoti krosnies pelenų 20—50 pūdų į ha.

Iš pirktinių trąšų runkeliams galima duoti šių į ha: superfosfato 3 maišus, kalio druskos $1^1|_2$ — 2 maišus ir salietros 1 maišą. Jei runkeliams dirva trešta gyvulių mėšlu, tada pirktinių trąšų kiekis galima sumažinti.

Runkelių sėjimas.

Be gero žmės įdirbimo ir įtręšimo, geras runkelių derlius daug pareina dar nuo sėklos ir paties sėjimo. Nors žemė bus ir geriausia, bet jei pasėsime blogą sėklą, arba blogai pasėsime, tai gero runkelių derliaus vis tiek nebus.

Pas mus ūkininkai didelę klaidą daro pirkdami sėklas, kad perka pas visokius vertelgas ir ant rinkų, by tik vienu kitu skatiku pigiau gauna, klaidingai manydami, kad visokia sėkla yra gera. Tačiau panašiai elgdamiesi dažnai smarkiai apsigauna, nes nusiperka sėklą, kuri arba blogai sudygsta, arba ne tokia, kokios norėjo. Kad to neatsitiktų, ūkininkai privalo sėklą pirkti visuomet tiktai iš žinomų rankų, geriausia iš ūkio draugijų sankrovų ir visuomet reikia raikalauti garantijos, kad perkamoji sėkla yra ta pati ir kad ji digs.

Gera runkelių sėkla būna gelsvai pilkos spalvos. Purvinai žalios spalvos sėkla paprastai būna nedanokusi, gi pilkos spalvos sėkla taip pat būna bloga. Tačiau iš spalvos sunku pažinti, ar sėkla yra gera, ar ne. Geriausia sėkla pažinti, tai ją sudaiginus ant drėgno popierio.

Runkelius sėja anksčiau ar vėliau, tai pareina nuo to, koks būna pavasaris. Kadangi sausa runkelių sėkla gana ilgai nesudygsta, nes jų diegai pasirodo į 14—18 dieną, tai kaip kada, kad pagreitinus jų dygimą, runkelių sėklą prieš sėjimą mirkina vandenyje. Mirkinti reikia toliai, kol sėkla išbrinksta, bet nesudygsta. Sėklos mirkinimas būna naudingas ypač tenai, kur pavasarį būna sausi orai. Jei sėjant runkelius žemė užtenkamai būna drėgna, tai mirkinti sėklos nereikia.

Runkelius sėja į rėdelius nuo 9 ligi 14 verškų rėdelis nuo rėdelio, į vagutes arba lygiame paviršiuje. Į vageles geriau sėti tenai, kur negilus dirvos sluoksnis ir drėgnose dirvose. Mat, vagose purios žemės sluoksnis būna storesnis ir žemė geriau įšįla.

Runkelius sėja tam tikromis rėdinėmis sėjamomis mašinomis, rankinėmis mašinėlėmis arba stačiai rankomis. Mašina sėti žinoma geriau, nes lygiau pasisėja ir pat darbas žymiai palengvėja. Bet mažuose ūkiuose mašina pirkti neapsimokės, nes runkelių sėjama palyginamai nedaug, todel galima sėti ir rankomis.

Jei runkeliai sėjama ne į vagutes, tai pirma tam tikru ženklintoju pažymi rėdelius ir susmailintu kuolu padaro grabutes į kurias paskui sėja runkelių sėklą per $^1/_2$ — 1 veršką grūdas nuo grūdo; pasėtą sėklą pridengia žemėmis rankomis arba apversta grėblio galva. Tačiau runkelių sėkla reikia pridengti negiliai, mažne $^3/_4$—1 verško gilumo, nes kitaip diegai bus silpni, arba stačiai žus.

Runkelių sėklos į 1 ha išeina nuo 14 ligi 24 kg., žiūrint kokia sėkla ir kaip tankiai sėjama. Sulig daugelio praktikų nuomonės, tankesnis sėjimas geriau nusiduoda.

Runkelius sodina dar rasoda. Rasoda sodinti naudinga tenai, kur pavasaris būna vėlyvas ir ruduo ankstyvas, kitaip sakant, kur maža būna šiltų dienų. Arčiau prie miestų runkelių rasodos galima nusipirkti iš daržininkų. Bet kadangi rasoda gana brangi ir ne visuomet gaunama geros rasodos, tai geriausia jos užsiauginti patiems.

Norint užsiauginti runkelių rasodos, runkelių sėklą sėja į tam tikrus rasodninkus gana anksti, kad ji užaugtų maždaug ligi 20 d. gegužės. Rasodninką geriau taisyti iš pietų pusės, apsaugotoje nuo šiaurės vėjų vietoje. Kad jaunus runkelių diegus apsaugojus nuo šalnų, rasoda reikia pridengti skarmalais, šiaudinėmis gūniomis, arba eglių šakomis. Norint turėti rasodos 1 ha, reikia pasėti maždaug 2—$2^1/_2$ kg. sėklos.

Sodinimui reikia imti tiktai visiškai sveika rasoda, su gerai išlavėjusia ir stora, maždaug žąsies plunksnos storumo šaknimi.

Dirva rasodos sodinimui prirengiama taip pat, kaip ir sėklos sėjimui. Sodinimui reikia rauti tiktai tiek rasodos, kiek iš karto galima pasodinti. Kad rasodą raujant mažiau pažeidus jaunas šakneles, reikia pirma palieti vandeniu.

Tada žemė atsileidžia ir rasoda lengviau išsirauja. Rasodą sodinama taip pat į rėdelius ir rėdeliuose per 5—8 verškus augalas nuo augalo.

Duobutes daroma kuoleliu. Duobelės turi būti pakankamai gilios, nes kitaip rasodos šaknys susilenks. Pasodintą rasodą reikia gausiai palieti, bet atsargiai, kad rasodos lapai nepriliptų prie žemės.

Runkelių prižiūrėjimas augant.

Jeigu runkeliai pasėti sėte, tai jau nuo sėjimo dienos ūkininkas privalo į runkelių lauką visuomet turėti akį ir visus darbus atlikti atatinkamu laiku, nes be to negali būti gero runkelių derliaus.

Runkeliams augant tenka atlikti šie darbai:

1) Žemės purinimas tarprėdžiuose.
2) Piktžolių naikinimas,
3) Sudygusių diegų praretinimas;
4) Kova su runkelių kenkėjais.

Į žemės paviršių reikia žiūreti dar prieš tai, ligi pasirodys runkelių diegai. Taip, jei runkelius pasėjus žemės paviršiuje atsiras pluta, tai reikia ji tuojau sunaikinti matikavimu arba akėjant išilgai rėdų. Jei runkelių nedaug pasėta, tai tas darbas galima atlikti geležiniu grėbliu.

Toliau, kaip tik runkelių diegai tiek sudygo, kad matos aiškiai rėdai, reikia tuojau tarprėdžius purinti ir piktžoles naikinti, kas yra begalo svarbu, ypač mūsų ūkininkų apleistose dirvose. Tarprėdžių purinimas galima atlikti tam tikrais aštriais matikais, arba rankiniais purintojais, pavyzdžiui „Planeta"

Jei runkeliai pasėti į vagas, tai piktžolių naikinimui tinka tam tikras įrankis, vadinamasis „ežys". Perleidus šį įrankį, vagos reikia vėl atnaujinti žagre arba kaupuku. Kuomet tarprėdžiai supurinti ir piktžolės juose sunaikintos, reikia išravinėti rankomis užsilikusias tarp diegų piktžoles.

Tarprėdžių purinimas tenka atlikti tris — keturis kartus per vasarą. Tai pareina nuo to, ar dirva daugiau ar mažiau apleista ir nuo jos kietumo. Laike paskutinio tarprėdžių purinimo naudinga runkelius išlengvo apkaupti. Runkeliams augant, jų rėdai daros vis tankesni ir tankesni ir atsiradus ketvirtajam, o ypatingai 5 ir 6 lapukams, runkelių diegai smarkiai pradeda kitas kitam kliudyti. Jei ūkininkas nesigriebs priemonių šios ydos pašalinimui savo laiku, tai tuomi žymiai gali sumažinti runkelių auglių. Stelbdami vienas kitą, runkeliai silpnai auga, lapus užaugins siaurus ir su plonu koteliu, gi šaknys būna mažiau maistingos, neskanios ir mažos.

Kad to išvengus, reikia, kaip tik diegai pakankamai sustiprėja ir užaugina ketvirtąjį arba penktąjį lapuką, rėdeliai praretinti. Ūkininkas privalo neužmiršti, kad praretinimas yra vienas svarbiausiųjų darbų, todel jis turi būti atliktas gerai ir savo laiku.

Jei runkeliai buvo pasėti tankiai, tai retinimas reikia atlikti anksčiau, o jei rečiau, tai retinimas atliekama kiek vėliau. Patį praretinimo darbą paprastai atliekama rankomis. Bet kad darbas greičiau eitų, tai prieš retinimą tam tikru matikučiu iškapojama didžiumą silpnesniųjų diegų ir paliekama pluoštelius stipresniųjų diegų, po 3—2 diegus viename pluoštelyje, per 5—8 verškus pluoštelis nuo pluoštelio. Kad nepažeidus paliekanių diegų, reikia juos viena ranka prilaikyti, o kita ranka išrauti artymuosius diegus.

Praėjus 10 — 14 dienų daroma antrasis ir galutinis praretinimas toje pačioje tvarkoje, tiktai šį kartą pluoštelyje paliekama vieną stipriausį ir sveikiausį diegą.

Po pirmajam tarprėdžių purinimui arba retinimui naudinga burokus patręšti salietra, kurios galima duoti kokia $1^1/_2$ — 3 pūdus į ha. Salietrą reikia išbarstyti arčiau diegų. Tačiau reikia žiūrėti, kad salietra nepatektų ant lapų. Tokį pat salietros kiekį duodama ir po antrojo burokų praretinimo.

(b. d.)

Agr.

Teisių patarimai.

P-nui Faraonui. Galima, bet pilnos sumos negausite.

P-niai Adeliai. Tamsta turite teisę prie našlės dalies, tai yra prie $^1/_7$ dalies, o taipogi galite reikalauti grąžinimo kraičio. Jei vaikas numirė po vyro mirties, tai gali būti kalba apie gavimą viso turto naudojimuisi ligi gyvos galvos.

P-nui ūkininko sūnui Vytautui. 1) Galima būtų duoti atsakymas tiktai pamačius vekselius; 2) Nematčius to popierio, negalima duoti atsakymas; 3) Kadangi nepadavėt, kur dabar randasi brolis, tai yra ar jis gyvas ar numiręs ir nuo kurių metų valdo žemę tie, kuriems brolis tą žemę pardavė, tai negalime duoti galutino atsakymo.

P-*nui Nukentėjusiam Ūkininkui.* Kol kas išieškoti karo nuostolius nėra mažiausios vilties.

P-*nui Berželiui.* 1) Tuos pinigus galima skaityti žuvusiais. 2) Nematę popierių, nieko negalime pasakyti. Pamėginkite tuo reikalu kreipties į Miškų Valdybą.

P-*nui Jaunučiui.* Reikia išmatuoti nulaužtas pušys ir paduoti teisman žemės savininką. Reikia tiktai aiškiai nurodyti padarytus nuostolius.

P-*nui Karveliui.* Reikia pakviesti matininkas iš apskričio Urząd Ziemski.

P-*nui M. Juoda—iui.* Teismo netvirtintas testamentas nėra dokumentas ir jokių teisių neduoda. Tačiau jei nuo 1918 m. ligi šiam laikui Tamsta valdei žemę, kaipo savininkė, tuomet Tamsta įgijai nuosavybės teises prie visos žemės iš priežasties pasenėjimo.

P-*nui Jonui Joniui.* Tai gali padaryti tiktai notarijaliu aktu.

P-*nui Lakštingalai.* Priversti kaimyną iškirsti mišką negalima. Galima tiktai kreipties į Urząd Ziemski, kad išskirstytų į viensėdžius.

P-nu A. Z—kui. Prirodymui teisių prie ežero reiktų pamatyti atatinkamas dokumentas. Jei to dokumento niekas sodžiuje neturi, tai galima būtų išimti archive.

P-*niai Lukšieniai Rozalijai.* Reikia parašyti apie tai Lenkijos konsului Niu Jorke, nurodant paskutinę sūnaus gyvenamąją vietą.

P *nui J. Giliui.* Bendrai, tėvas turi teisę aprašyti savo žemę tam savo vaikų, kuris jam geriau patinka. Testamentą galima anuliuoti, bet tik tada, jei jis neteisingai ir neformaliai parašytas, bet tada reiktų jis pamatyti. Be to, testamentas galima panaikinti, jei jo autorius buvo ne pilno proto.

P-*nui Našlaičiui.* Greičiausia nustojai Tamsta teisių prie žemės iš priežasties pasenėjimo bylos. Geriausia būtų susitarti geruoju.

P-*nui Ramaškonių Ūkininkui.* Visuotiniems Ūkio Ratelių susirinkimams reikia turėti starostijos leidimas. Jeigu Ūkio Ratelis formaliai legalizuotas, tai apie susirinkimus užtenka iš kalno pranešti starostijai, nurodant vietą, valandą, datą ir dienotvarkę.

P-*nui Vargšui.* Jei žemė priklauso keliems savininkams, tai visi asmeniškai turi dalyvauti pardavimo akte. Kitaip tiktai tas parduoda, kuris aktą daro ir tai tik savo dalį. Iš to išeina, kad Tamstos darytas aktas yra privalomas tiktai vienam brolių, o visi kiti broliai nėra tuo aktu surišti. Todel Tamstai reikės susitarti su kitais broliais. Servitutais turi rūpintis tas, kuris šiuo momentu yra savininkas, tai yra pardavėjas.

P-*nui Ūkininkui.* Prirodymui nuosavybės matininko liūdymo per maža. Reikia prirodyti, kad Tamsta esi nuosavybės savininkas mažiausia 10 metų. Kuomet tai bus prirodyta, tai reikia kreiptis į Apygardos Teismą, kad užtvirtintų nuosavybę.

P-niai Aldonai. Statyti po 1919 m. namai yra paliuosuoti nuo mokesčių. Jei gmina tam priešinasi, tai reikia paduoti skundas starostijai, arba kreiptis teisman.

Klausimai ir atsakymai.

Klausimas. Kadangi pastebėjau, kad mano karvės truputį kosti, tad prašau patarimo, kokie vaistai duoti? Vasara buvo drėgna, o žiema šalta, tai gal joms pakenkė. Karvės kosti nuo kovo mėnesio. *A. Z—kas.*

Atsakymas. Karvių kosulys yra dalykas pavojingas, nes gali būti paprastas kataras, bet gali būti ir džiovos pradžia. Šiame atsitikime liga gali persiduoti žmonėms, ypač mažiems vaikams. Del šventos ramybės patarčiau karves duoti apžiūrėti veterinoriui, gal ras reikalingu išmėginti tuberkulinu. Ligi veterinorius karvų neištirs, pieną patarčiau vartoti tiktai gerai virintą.

Klausimas. Kiaulė turi jau 10 mėnesių, iš mažens labai gerai ėdė, bet žiemą visiškai nustojo ėsti, viduriai paleidi ir mėšlas labai dvokia. Nupirkau žuvų ir antimonijaus su siera, daviau pora kartų, tai ėsti pradėjo, bet viduriai nepasitaisė ir labai rausia mėšlą tvarte. Įvėriau nosin vielelę, tai raustі nustojo, bet kai išleidi į lauką, tai paskui vištas sekioja ir ėda jų išmatas. Norėčiau žinoti, ar ta kiaulė galima būtų pagydyti, kad paskui nupenėjus mėsai, ar nieko nelaukiant paskersti, kad negadinti veltui duodamo pašaro?

A. Z — kas.

Atsakymas. Kiaulei matyti trūksta mineralinių druskų, todel ji pradėjo ėsti mėšlus ir nuo to gavo vidurių slogą. Pirmiausia reikia gydyti kiaulės viduriai. Duokite jai kurių nors vaistų vidurių pravalymui, o po to į jovalą šių vaistų:

valgomosios druskos . .	3 dalis,
maltos kreidos . . .	10 dalių,
trintų kaulų	25 dalis,
sieros	2 dalis,

Kiaulių chroniškas vidurių suirimas dažnai labai ilgai nepasiduoda gydymui. Jeigu viršui paduotos priemonės nieko nepadės, tai naudingiau bus tokią kiaulę tuojau paskersti, negu užsiimti jos gydymu. Kad panaši istorija ateity nepasikartotų, reikia kiaules švariau užlaikyti ir rūpestingiau prižiūreti.

Klausimas. Kadangi gavau viensėdį, tai norėčiau vietoje pasitarti su agronomu apie sėjamainos sutvarkymą ir vietos troboms parinkimą. Ar negalėtų kad nors Liet. Ūkio Draugijos agronomas atsilankytė su paskaitomis ir duoti patarimų, nes Seimelio agronomas nesutinka atvažiuoti.

A. Z-kas.

Atsakymas. Tamstos laišką perduodame Liet. Ūkio Draugijai, bet iš to regis nieko neišeis. Bet pas Tamstą kolkas apie sėjamainą dar per anksti galvoti, nes tvarkymas prasidės tiktai nuo rudens.

Klausimas. Mes turime didelius pievų plotus, kurias norime išarti ir užsėti geromis pašarinėmis žolėmis. Pieva durpinė, labai samanota, o paskutiniais laikais taip suvertė kurmiai, kad jokiu būdu tos pievos negalima pataisyti. Pieva nėra labai šlapia. Prašau patarti, ką su tokia pieva daryti, tai yra: ar išarti ir kurių žolių sėti, ar šiaip kokią pagalbą duoti?

M. Darbininkas.

Atsakymas. Reiktų pieva apžiūrėti vietoje ir tik tada galima būtų duoti patarimas. Iš tamstos laiško vis del to negalima spręsti, ko tai pievai reikia. Reikia neužmirsti, kad pievos taisymas reikalauja nemaža darbo, o dar daugiau išlaidų, nes pievų žolės yra gana brangios, todel patarimas galima duoti tiktai dalyką gerai ištyrus. Kitaip galima tiktai Tamstą įtraukti į gana dideles išlaidas ir visas tas darbas gali neapsimokėti.

Pirmiausia reiktų jūsų pievoj išlyginti kurmių kupstus. Tą darbą galite atlikti dabar. Toliau, reikia būtinai išnaikinti samanos, nes be to geros piūties neturėsite. Samanos naikinti galima tam tikromis pievinėmis akėčiomis arba skarifikatoriumi. Dabar pievas akėti jau per vėlu, atatinkamą laiką jau praleidote, todel galima bus tiktai rudenyje. Akėti pievas reikia tada, kai nėsiklampoja. Jei pieva ne šlapia ir žemė ne supuolusi, tai išnaikinus samanas galima būtų įsėti žolių ir be arimo — stačiai pievą išakėjus. Į durpines žemes sėjama tokių pašarinių žolių:

Baltųjų dobilų (Trifolium repens)	1 kg.
Švedinių „ (Trifolium hybrydum)	6 kg.
Motiejukų (Phleum pratense) .	4 kg.
Kamuolių (Daktylis glomerata) .	4 kg.
Pranc. reigrasų (Avena elatior) .	4 kg.
Avižuolių (Festuca pratensis) .	4 kg.
Lapuodegių (Alopecuvus pratensis)	4 kg.
Miglių pienių (Poa pratensis) .	1 kg.
„ kasdieninių (Poa trivialis) .	2 kg.
Dirsių dirvinių (Bromus avensis)	2 kg.

Bet dar pakartoju, žolių įsėjimas padės tik tada jei pieva nešlapia.

Jei pieva per šlapia, tai ją pirma reikėtų nusausinti. Šio darbo nepatarčiau Tamstai imties nepasitarus su agronomu vietoj, nes galite prievą visiškai pagadinti.

Ar sėsite žolių, ar nesėsite, išnaikinus samanas naudinga būtų berti į pievą fosforo ir kalio trąšų, būdent: 4 maišelius tomamilčių ir 3 maišelius 30% kalio druskos. Jei negalite šiuo reikalu pasitarti su agronomu vietoje, tai išmėginkite pirma ant mažo ploto. Jei pavyks, — tada ir kitas pievas pagerinsite.

Klausimas. Kokie dobilai geriau augtų prie smėlio dirvoj, didieji ar pospieškos ir iš kurių daugiau naudos būtų? Kokios trąšos geriau tiktų?

M. Darbininkas.

Atsakymas. Daugiau naudos bus visuomet iš paprastųjų raudonųjų dobilų (Trifolium pratens), bet tik ten, kur jie gerai auga. Kurie dobilai geriau tiks Tamstos dirvai, tai Tamsta geriau už mus gali žinoti, nes iš to, ką Tamsta pranešti gali apie savo dirvą, negalime padaryti jokios išvados.

Kadangi dobilus sėja į kitus javus, tai jiems specijaliai trąšų neduoda. Tačiau dobilai visuomet geriau nusiduos, jei jie bus pasėti į gerai patręštą žemę. Patiems dobilams labiausia reikalinga fosforo ir kalio trąša. Be to, jie gerai auga tik tenai, kur dirvoje užtenkamai yra vopnos.

Klausimas. Turiu gerą kumelę, kuria norėčiau naudotis veislei, bet kas metai prisiima, išnešioja kumeliuką 6 mėnesius, o kaip tik pradsideda 7 mėn., taip ir išsimeta. Kumelė jauna, jau antri metai panašiai kartojasi. Išsyk maniau, — kad perdaug nuvarginau, todel šiemet niekur nevažiavau. Bet kaip atėjo 7 mėn., tai ir tvarte stovėdama išsimetė. Prašau patarti, ar negalima kumelės kuriuo nors būdu pataisyti?

M. Darbininkas.

Atsakymas. Išsimetimas esti dvejopas, būtent: paprastas ir užkrečiamasis. Paprastąjį išsimetimą iššaukia ne tik nuovargis, bet dar daugybė kikokių priežasčių, kaip antai: netikęs pašaras, girdymas šaltu vandeniu, užgavimas, kaip kurios vidurių ligos ir t.t. ir t.t. Norint apsaugoti kumelė nuo išsimetimo, reikia pašalinti priežastis, iššaukiančias išsimetimą. Bet gali būti, kad čia turime reikalą su užkrečiamuoju išsimetimu. Todel prašome smulkiau parašyti, kaip tas išsimetimas vyksta ir kokie pažymiai būna, tai tada duosime patarimą, kaip kumelę nuo tos ligos gydyti.

Klausimas. Aš savo draugui paskolinau pinigų kelionei į Ameriką, kuriuos jis žadėjo uždirbęs tuojau prisiųsti. Tačiau ligi šioliai dar tebesiunčia. Pagaliau parašė, kad paimčiau iš brolio jo žemės dalį. Tai ar galima paimti?

Vincukas.

Atsakymas. Tik tada bus galima, kuomet jis savo dalį Tamstai formaliai aprašys. Paprastas laiškas neturi jokios reikšmės.

Pinigų kursas.

Doleris	8 auks. 87 sk.
10 rublių aukso	45.80 auks.
Červoncas (10 r.) . . .	16.00 auks.
Žemės banko 100 auks. lapai be kuponų .	50.00 auks.

KORESPONDENCIJOS.

Vilniaus-Trakų apskr.

Pažuolė, Kaniavos vals. Gegužės 7 d. mūsų sodžiuje buvo iškilmingas spaudos leidimo sukaktuvių minėjimas. Buvo suruoštas viešas vakaras, kurio programon įėjo: vaizdelis iš spaudos draudimo laikų, pora komedijėlių, duetas, eilės ir paskaita apie knygnešių gyvenimą. Viskas darė į susirinkusius žmones labai gilaus įspūdžio, ypač knygnešių vargai. Prie vakaro rengimo prisidėjo daugiausiai mokytojas A. Kraučiūnas ir Ad. Mackevičius, kuris paskutiniu metu iš tiesų daug kuo prisideda prie viešojo sodžiaus gyvenimo organizavimo.

Žodžiu, mūsų sodžius netik kruta, bet veikia gyvai ir žengia sparčiais žingsniais pirmyn. *Mintytojas.*

Kazikonys, Kaniavos vals. Ilgą laiką prikiausėme prie šv. Kazimiero draugijos skyriaus Jasaučiznoj, bet kadangi ir nepatogu ir pertoli vaikščioti, tai kai kurių susipratusių jaunuolių, kaip pav. Kosto Nedzvecko rūpesniu šio mėn. 5 d. įvyko visuotinis steigiamasis mūsų sodžiuje skyriaus susirinkimas, kuriame dalyvavo naujai prisirašę nariai iš Daržinykų ir Praudos, viso 31. Dienotvarkė buvo gana plati. Pradžioje Pažuolės mokytojas p. A. Kraučiūnas papasakojo apie draugijos tikslą ir naudingumą. Po to ėjo valdybos rinkimai ir šiaip visokių pramogėlių. Valdybon išrinkti: pirm. Kostas Nedzveckas, sekret. A. Nedzveckas, išd. M. Smelevičiūtė. Nariais: C. Nedzveckas ir J. Smelevičius ir J. Semsė. Susirinkimas pasibaigė 10 val. vakarą tautos himnu. Visi išsiskirstė pakeltu ūpu pasižadėdami dirbti susipratimo ir švietimo dirvoje. Tikrai užuot žvairuoti vieni į kitus, laikas būtų dirbti bendrai. *Steigėjėlis.*

Palegrinda, Gervėčių vals. Sodžiuje veikia „Ryto" mokykla ir šv. Kazimiero d-jos skyrius. Š. m. gegužės mėn. 9 d. vadovaujant darbščiam ir energingam draugijos pirmininkui **A. Auguliui** buvo suruoštas didelis lietuvių vakaras. Nežiūrint į tai, kad daugumą artistų pirmą kartą vaidino ir veikalėlis buvo neišlengviausių, suvaidino visi labai gerai. Ypač pasižymėjo A. Augulis, ir abu Karaliauskai. Nors šis veikalėlis jau ankščiau buvo vaidintas Gėliūnuose ir Rimdžiūnuose, tačiau svečių buvo pilnintėlis kluonas ir net bilietų pritrūko. Po vaidinimo sekė monologas *„Vesiu, kaip pasensiu"*. Pertraukos metu jaunimas smagiai traukė įvairias lietuviškas daineles. Gervėčių komendantas griežtai draudžia jaunimui giedoti, žadėdamas protokolą rašyti (?). Iš lietuviškų sodžių būriais dainuodami buvo atvykę ir daugiau jaunimo pasižiūrėti vaidinimo bei drauge pasilinksminti. Labai pagirtinas dalykas, kad vieni kitus aplanko!

Reikia pastebėti, kad Gervėčių parapijos jaunimas ištikrųjų šuoliais žengia pirmyn prie apšvietos. Pavyzdžiui, nors jaunimo suėjo daug, tačiau taip gražiai užsilaikė, kad duok Dieve, visuomet taip mūsų jaunimas užsilaikytų. Tebūnie pavyzdžiu Gervėčių par. liet. jaunimas kitiems.

Be jaunimo buvo atvykę beveik visi lietuvių mokytojai. Nesimatė tik vienos. *Buvęs.*

Red. prierašas. Policija negali uždrausti jaunimui giedoti.

Gervėčiai. Balandžio 11 d. lietuvių delegacija iš keturių žmonių su prašymu ir daugybe parašų apsilankė, pas Vilniaus arkivyskupą, kurs delegaciją priėmė maloniai ir ilgai kalbėjosi. Jis žodėjo pašaukti atsakomybėn kun. Malinauską. Po to buvo pašauktas Vilniun ir klebonas. Sekmadieno 21-IV-29 per pamokslą klebonas lietuvių delegatus, kurie važinėjo teisybės ieškoti, iškeikė ir liepė visiems už juos melstis, nes jau jie yra pražuvę. Po pamokslo atsiklaupęs su žmonemis kalbėjo už juos Angelas Dievo (nors dar gyvi ir ačiū Dievui sveiki).

Delegacija prašė, kad: 1) panaikintų uždėtą bausmę, kuri palikta tik lietuviams kentėti, nes jau lenkams viskas galima, 2) kad atsiimtų kun. Malinauską; 3) kad uždraustų važinėti klerikams po sodžius ir bažnyčioje liautųs agituoti ir 4) kad sudraustų klebonui nedorai elgtis bažnyčioje.

O parvykęs kun. Malinauskas per pamokslą užgiedojo kitaip: būk jam arkivyskupas sakęs, jog lietuviai reikalavę, kad jiems pavelytų kas sekmadienis lietuviškai giedoti ir kad viskas lietuviškai būtų daroma. Ir kad arkivyskupas pajuokęs delegatus ir įsakęs, kad be klebono žinios jie daugiau nevažiuotų pas jį. Jei taip ištikrųjų arkivyskupas yra sakęs, kaip pranešė parvažiavęs klebonas, tai būtų visai parapijai tikras pasipiktinimas... Iš tiesų gi delegacijai ark. pasakė, kad bausmė nebus nuimta iki tol, kol riaušininkai atsiprašys ir prižadės daugiaus riaušių nedaryti. O bažnyčioje jokių giedojimų neprivalo būti, *net ir lotyniškai*. Tik mišios skaitytos prie 2 žvakių. Tuo tarpu mūsų klebonas nežiūri, tos bausmės, ir ją taiko tik lietuviams, nors riaušes sukėlė ne lietuviai.

Pav. sugrįžęs iš Vilniaus elgiasi savaip. Viskas yra daroma šiaip: jutrinė 10, po to lietuviškas pamokslėlis, suma giedotina su vargonais ir choru, paskui lotyniškai suplikacija gieda, lenkišką pamokslą sako sakykloje, giedami ir mišparai. Vieni parapijiečių daugiau tiki arkivyskupu, kiti—savo klebonu. Kur-gi pasidėjo teisybė—tai niekas nežino? *Pempė.*

Švenčionių apskr.

Miežionėliai, Švenčionių vals. Šio mėn. 12 d. vietinio šv. Kazimiero d-jos skyriaus pirmininkas su mokytoju p. P. M. suruošė jaunimo ir mokinių ekskursiją. Tikrai malonu buvo žiūrėti, kai didelis lietuviškojo jaunimo būrys dainuodamas tautiškas daineles aplankė gražiausias apylinkės vietas. Visus žavėjo gražios sutartinos dainos ir gaivinąs tyrus pavasario oras. Iš tiesų užuot kuokinių daug naudingiau lietuvių jaunimui daryti ekskursijas-gegužines po savo apylinkes. *Dėdė.*

Seniškis I. Daugėliškio vals. Dar nuo vokiečių okupacijos laikų gyvuoja pas mus mokykla. Susyk laikėme savo lėšomis privatinę, vėliau gavome „Ryto", o dabar jau, žinoma, valdišką. Skaudu ir liūdna minėti apie tai, kad šioje mokykloje nemokoma nė žodžio lietuviškai ir mūsų vaikeliai lenkinama visomis išgalėmis. Bet ir tuo nepasitenkinama. Štai nepersenai sugalvota vakariniai jaunimui kursai. Šiuos kursus veda tik lenkiškai, o iš lietuvių kalbos aiškiai tyčiojamasi. *Pav. už ištartą lietuvišką žodį laike tų pamokų, kursų klausytojas moka 50 skat. pabaudos.* Kaip mūsų jaunimas neturi gėdos taip save žeminti, stačiai nesuprantama. Kiek pamokius balandžio m, 27 d. surengė kursų „išleistuves". Mat vis reklama. Kartu pasikvietė fotografą, aplinkinius šlėktelės, šiaip keletą išgamėlių ir net mūsų kleboną.

Dabar jau varoma agitacija prieš šv. Kazimierio draugijos skyrius ir kalbinama jaunimas į „Koło Młodzieży" ir „Strzelcą". Ar pataikys mūsų jaunimas atsispirt šėtoniškiems užmanymams, ar sulys svetiman bučin, parodys netolima ateitis. *Princas.*

Lydos apskr.

Naujadvaris, Eišiškių valsč. Šių metų gegužės 9 dieną čia įvyko pirmą kartą viešas lietuviškas vakaras, kurį surengė vietos mokytojo P. Valentuko padedamas vietinis šv. Kazimiero D-jos skyrius. Vakaro programa buvo plati ir įvairi. Vaidinta 3-jų veik. drama „Katriutė". Be to deklemuota du monologu „Įsimylėjo" ir „Rengiasi vesti" ir keletas gražių patrijotinių eilių. Nors naujadvariečiai scenoje rodėsi pirmą kartą, tačiau kaip vaidinimas taip ir deklemacijos pavyko gerai ir skaitlinga publika buvo labai patenkinta. Vakaras užbaigta tautiniu himnu. Po to sekė gražūs jaunimo lietuviški žaismai ir šokiai.

Naujadvariečiams labai patiko, kad publikos tarpe buvo iš Kalesnykų kun. D. Pieška ir keletas apylinkės mokytojų. Buvo pasižadėję atvažiuoti ir keli Vilniaus lietuviai inteligentai, bet nesulaukėmė. *Svečias.*

Gardino apskr.

Viečiūnai, Druskinykų valsč. Sodžiuje jau treji metai gyvuoja lietuvių „Ryto" mokykla, kurioje lankosi gana daug vaikų. Kaip vaikai taip ir tėvai savo mokykla yra patenkinti. Beto šiemet įsisteigė iš sv. Kazimierio dr-jos skyrius ir jau spėjome sudaryti apie 100 knygų knygynėlį. Nesmagu tiktai, kad atėję policininkai užširašinėja nežinia kuriam tikslui narių pavardes. Taip pat netrūksta ir visokių kitokių protokolų ir bausmių, kurių negalime išsimokėti, nes jau dabar daugumas žmonių neturi duonos ir gresia badas. Jaunimo turime gražaus ir ačiū Dievui susipratimas ir apšvieta kyla. Gauname 14 egz. „Vilniaus Rytojaus", 3 „Jaunimo Draugo" ir iš Amerikos lietuviškų laikraščių.

Varniukas.

Trumpos žinios.

— Švedijoje, Danijoje, Norvegijoje ir Suomijoje piliečiai neverčiami turėti pasus. Tų keturių valstybių piliečiai be užsienio pasų galės važinėti iš vienos valstybės kiton.

— Austrijos sostinėje Vienoje gegužės m. 18 d. tarptautinis kongresas žvėrims apsaugoti nutarė neleisti piaustyti gyvus gyvulius, *neleisti žydums pagal jų ritualo piauti gyvulius*, vartoti sprogstamają medžiagą banginiams mušti ir mados užgeidžiams kankinti žvėris.

— Rumunų tautinėje šventėje buvo labai karšta. Karštis siekęs gegužės 10 d. 32^0 pavėsyje. Tai buvusi aukščiausia tą dieną temperatūra visoje Europoje, nes Sicilijoje ir tai buvę tik 25^0.

— Ledų vandenyne, anot „Segodnia", praeitų metų gegužės 19 dieną buvęs toks atsitikimas. Bolševikų-rusų jūrininkai užpuolę vokiečių laivą „Scharnhart". Rusų laivas buvęs kariškas, tai vokiečiai turėję pasiduoti. Rusai vokiečių laivą nuskandinę, o nelaisvėn paimtus vokiečius uždarę Solovkų salose, kur jie vargstą iki šiai dienai. Vokiečių ambasadorius Maskvoje, gavęs tokią žinią, pareikalavęs dabar paleisti visus vokiečių jūrininkus.

— Vokietijos tautininkai remia naują savo projektą paskelbti birželio 28 dieną, kaipo Versalio traktato pasirašymo dieną, tautos gedulo dieną. Reichstage vienas atstovas reikalavo, kad ir mokyklos prie to prisidėtų. Švietimo ministeris Saveringas abejojo, ar tai bus galima padaryti.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Prof. Voldemarui pareiškė užuojautos aukštoji Lietuvos dvasiškija.

„Lietuvos Aidas" praneša, kad be daugybės užsienių valstybių ir Lietuvos vidaus organizacijų ir atskirų asmenų užuojautos pareiškimų, aukštoji Lietuvos dvasiškija — vyskupai taip pat pareiškė ministerių pirmininkui užuojautos. Be visų Lietuvos vyskupų, pareiškė gražiais žodžiais išreiktos užuojautos pravoslavų arkivyskupas Eleuterijus ir vyriausias rabinas Šapiro.

Didelis spaudos balius.

Pereitą šeštadienį Kaune Lietuvos viešbučio salionuose buvo suruoštas didelis lietuvių spaudos balius. Jame dalyvavo lietuviai rašytojai ir artistai su Petrausku pryšakyje. Be to dalyvavo prof. Voldemaras, ministerių kabinetas, armijos atstovai ir diplomatinis korpusas. Svečius sveikino Lietuvos žurnalistų Sąjungos pirmininkas d ras Purickis. Po to prof. Voldemaras pasakė kalbą apibūdindamas spaudos reikšmę ir uždavinius, o ypač lietuvių spaudos.

Laimingos kelionės.

Keli tūkstančiai Lietuvos rusų žada kraustytis į Pietų Ameriką. Girdėt, bet gandai dar nepatvirtinti, kad vienas užsienio kapitalistas nupirkęs Pietinėje Amerikoj didelį žemės plotą ir kviečia Lietuvos Respublikos rusus kraustytis tenai gyventi. Penkeriems būk metams duodamos tiems naujakuriams didelės lengvatos. Pasakoja, kad iš Liet. Respublikos gali prisirinkti emigrantų rusų į tas vietas apie 6000 žmonių.

Lietuva pasirašė prekybos sutartį su Vengrija.

Šio mėn. 17 d. Lietuvos įgaliotas ministeris Vokietijai ir Vengrijai p. Sidzikauskas pasirašė Budapešte Lietuvos Vengrijos prekybos sutartį.

Prie tos progos ministeris p. Sidzikauskas padarė vizitą vengrų užsienių reikalų ministeriui Valko.

Latvių studentų ekskursija Kaune.

Šio mėn. 18 d. Kaune lankėsi Rygos universiteto studentų ekskursija, kurią Kauno stotyje Lietuvos studentų organizacija sutiko labai iškilmingai. Tą pačią dieną latvių studentai dalyvavo spaudos baliuje.

Amerikiečių ekskursija Lietuvon.

Gegužės mėn. 18 d. iš New Yorko į Klaipėdą išplaukė laivas „Lituania" su didele Amerikos lietuvių ekskursija į Lietuvą. Kita labai gausinga lietuvių ekskursija rengiasi išvažiuoti kiek vėliau. Cunard Line laivu „Aquitania„. Šią ekskursiją rengia Amerikos Lietuvių Susivienijimas (SLA) ir jos keleiviams Lietuvos pasiuntinybė Amerikoje sutiko išduoti pasus ir vizas nemokamai. Trečią ekskursiją rengia laikraštis „Dirva" laivu „Lewiathan". Abi šios ekskursijos keliaus per Angliją. Į Klaipėdą jos atvyks tam tikrais laivais, kursuojančiais tarp Anglijos uostų ir Klaipėdos.

Lietuvių-latvių vienybės kongresas.

Latvių lietuvių vienybės kongresas įvyks šiemet birželio 21 ir 22 d. Kaune. Iš latvių pusės skaitys referetus prof. Fr. Balodis ir nuo akademiškos sąjungos A. Gailit.

Mūsų išradėjai.

Kybartų „Žiburio" Aukšt. Komercijos Mokyklos fizikos ir chemijos mokytojas p. Petras Pupinas šiais metais patentavo patobulintą, pagerintą ir papigintą savo išradimo vėtyklę—arpą. Naujoji arpa ūkininkų ir ekspertų komisijos pripažinta gera, gerai valo ir lengvai dirba, nes yra viskas paremta ant vienos ašies. Naujosios arpos modelis yra laikomas Kybartuose.

Tenka patirti, kad sumanusis išradėjas yra pasidarbavęs taip pat telefono — telegrafo srityje ir čia suradęs naują patobulinimų, kurie žymiai papigintų telefono — telegrafo naudojimą. Gerbiamasis mokytojas žada greitu laiku ir kitus savo išradimus patentuoti.

Trylekis.

Pranešama, kad Žmogaus Teisių Gynimo Sąjunga kreipusis į Lietuvos prezidentą ir vyriausybę prašydama nebausti mirtin teroristų, padariusių pasikėsinimą ir nužudžiusių kap. Gudyną.

Gaila tiktai, kad minėta Sąjunga, mėgstanti prisidengti kilniais obalsiais, neatkreipė domės į savo pupilius teroristus, kurie praliejo nekaltai kraują žudydami žmones. Gal tuomet bereikalinga būtų prašyti ir pasigailėjimo.

VIETOS KRONIKA.

Konfiskavimas užtvirtintas.

Šio mėn. 14 dienos posėdy Vilniaus apygardos teismas užtvirtino „Vilniaus Rytojaus" 19 numerio konfiskavimą. Apie tai pranešta redakcijai pereitą pirmadienį. Tuo būdu mūsų redaktorius turės teismą.

Lietuvių studentų ekskursija.

Rytoj, sekmadienį Lietuvių Studentų Sąjunga ruošia ekskursiją - gegužinę — į Vilniaus apylinkes. Ekskursijoje bus paskaitytas p. R. Mackevičiaus referatas. Susirinkti 8 val. rytą Sąjungos bute.

Pastaba. Jeigu lis lietus, ekskursija neįvyks ir tuomet 4 val. po pietų kviečiamas eilinis Sąjungos narių susirinkimas.

Gegužinė.

Š. m. birželio 9 d. lietuvių Klubo Valdyba rengia didelę gegužinę į Trakus.

Norintieji joje dalyvauti prašomi užsirašyti anksčiau pas Valdybos narius. Važiavimo valanda ir gegužinės programa bus paskelbta vėliau.

Valdyba.

Mokesnių mokėjimas mažėja.

Spaudoj pasirodė žinių, kad paskutiniu metu be galo sumažėjo mokesnių mokėjimas ir Iždinės pranešimu, tokio nemokėjimo nebuvę jau penkeri metai. Nemokėjimo priežastis, be abejo, skurdas.

Jaunieji „kulturtregeriai".

Kaip kasmet, taip ir šių metų atostogose atvyksią apie keli tūkstančiai lenkų skautų iš Galicijos į demarkacinę liniją, kur įsitaisysią sau stovyklas. Vis mat krašto „kultūrinimas" pirmyn, ne atgal, nors gyventojai susilaukę tokių svečių ir ne labai patenkinti.

Kaip moka prasimanyti.

Išeinąs Vilniuje lenkų laikraštis „Słowo" gegužės 14 d. (109 Nr.) pranešė iš Lydos tokia žinutę: Prieš kelias dienas vakarą prie lenkų gimnazijos mokytojo p. Kalisevičiaus buto durų nežinomas piktadaris padėjo kokį tai daiktą, greičiausia bombą, su degančiu knatu. P. Kalisevičius, kuris jau rengėsi gulti, išgirdęs įtartiną šlamėsį prie durų, tuojau išėjo, knatą užgesino, bet dar sugrįžo butan apsirenkti, kad galėtų geriau dalyką ištirti. Tuo metu pasigirdo vartelių girgždėjimas, ir kai išėjo antrą kartą bombos jau nerado. Policija ieško piktadario; greičiausiai tai bus padarę ir t. t.

Gegužės 18 d. tą žinutę pakartojo Kauno rodio stotis. Girdėjo, žinoma, ir „Słowo" redakcija; gegužės 19 d. 114 Nr. ji ją pakartojo, bet jau kaipo „pasikesinimas ant lenko mokytojo" Kaune.. Dar prisidėjo vienas kankinys, iš Lydos perkeltas į Kauną. Reikėjo ir griežčiau pasmarkauti...

Opera „Nicia".

Šiandieną, šeštadienį „Redutos" teatre statoma pirmųjų krikščionių amžių opera „Nicia". Svarbiausią partiją dainuoja lietuvė dainininkė p. *Marija Prancuzevičiūtė*, p. Točylauskienės mokyklos. Pradžia 8 val. vakarą.

Vasaros atostogos.

Šių metų vasaros atostogos pradžios ir vidurinėse mokyklose prasidės birželio mėn. 28 dieną. Naujų mokslo metų pradžia rugsėjo mėn. 1 d. Tuo būdu vasaros atostogos tęsis du mėnesiu.

Kariški pratimai.

Šiemet Lenkijos karo ministerio parėdymu šaukiama 1903 metų gimę vyrai ir atbuvę savo metu karo tarnybą į kariškus pratimus (ćwiczenia wojskowe). Kariški pratimai prasidės birželio mėn. 3 d.

Darbo ir duonos.

Pavasariui užstojus bado šmėkla pasidarė dar baisesnė. Daugumas sodiečių eina į miestus ieškoti darbo, o mieste tūkstančiai bedarbių skursta. Užgirdus apie kokį nors uždarbį, bėga vienas kitą lenkdami bet atėję vieton, darbo negauna nė viens. Pav. tiesiamas dabar siauras gelžkelis iš Voropajevo Drujon. Tas tiesimas suviliojo tūkstančius badaujančių, kurie būriais už kelių dešimtų kilometrų eina ieškoti uždarbio „ant linijos". Deja visi grįšta nieko nepešę, nes kreditai... sumažinti.

Sudegė Ivio miestelis.

Pereitą savaitę netikėtai kilo Ivio miestely (Lydos apskr.) gaisras. Greitu laiku išsiplėtęs supleškino 400 namų. Be pastogės liko apie 3000 gyventojų.

Banditizmas.

Prieš Sekmines naktį nežinomi piktadariai užpuolė vieną praeivį. Vienas banditų pagriebė jį už rankų, antras vėrė peiliu kaklan; iškratę kišenius ir paėmę apie 200 auksinų, nelaimingąjį įmetė Nerin ir pabėgo. Apiplėštasis šiaip taip išbrido iš vandens ir nusivilko į artimiausį policijos punktą. Piktadarių dabar ieško, nukentėjusis padėtas ligoninėn.

Vilniuje policijos, rodos, pilna, bet geros piliečių gyvybės ir turto apsaugos nėra. Jau ne pirmą kartą pasitaiko, kad vidurmiesty net vidudienį ir apiplėšia ir peiliais subado.

Barbariškas medelių naikinimas.

Vilniaus krašte nuo senai yra įsivyravęs labai negražus paprotys: per Kalėdas puošti butus eglutėmis, o per Sekmines jaunais berželiais. Ypač daug sunaikina jaunų medelių miestas, kur prieš minėtas šventes privežama pilni rinkai. Nejaugi nėra kam padaryti galo jaunų medelių naikinimui.

Redakcijos atsakymai.

Tem buvusiam svečiui. Jeigu mokytojas pasisavino pinigus ir Tamstos turit būdą išreikalauti, darykit kaip tinka. Mūsų turimomis žiniomis parašai buvo renkami visai kitiems tikslams, ir tik parašus surinkus, buvo parašyta korespondencija. Į Tamstos klausimus neatsakome ir bendrai tą klausimą laikome baigtu. Daugiau visai neatsakinėsime.

Vietos gandrui. Tamstos korespondenciją įdėjome. Kas del laikraščių negavimo, tai Tamsta reikalauk griežtai paštė, o jei negausi, parašyk Redakcijai skundą lenkiškai, tai mes ištirsime.

Žaliai Rūtai. Netilps. Tamsta nepadavei tikro savo antrašo ir pavardės, o be to mūsų turimomis žinomis, Marcinkonyse tuo klausimu yra bent kiek geriau, negu Tamsta rašai.

A. p—liui. Vieną korespondenciją įdėjome, kita netilps. Tokiu tonu, Tamstele, nieks nerašo.

Daukšių korespondentui. Užjaučiame Tamstas, bet tai reikėjo padaryti anksčiau, čia pat, po tos korespondencijos, nes dabar nežinant nė kokiame laikraštyje ta korespondencija tilpo, nė kada, sunku ją atitaisyti. Todel netilps.

V. P. Pamok Tamsta ranka į tuos įtarimus, nes jie niekuo nepamatuoti. Lygiai Tamsta gali įtarti kitus, kaip jie įtaria Tamstą.

Dėdei. Dvi korespondencijas sunaudojome, kitos dvi netilps, nes jose nieko naujo nepasakyta.

Uršuliutės Stasiukui. Labai Tamstai ačiū, bet nerašome apie tuos dalykus, kurių dar nebuvo. Kai įvyks, prašome kuogreičiau pranešti, tai mielu noru įdėsime.

Giliūnui. Tamsta pavargai rašydamas, o mes skaitydami. Ir kam tas dvigubas vargas? Arba reikia rašyt straipsnis, arba korespondencija, o Tamsta prirašei tiek daug fantazijos, kad apie tą sodžių nieko nepasakei. Todel perdavėme „Jaunimui Draugui", gal gi jų laimingesnė ranka.

Žilvitėliui. Tamstos korespondenciją sutrumpinę įdėjome, bet mums nesuprantama iš kur gi Tamsta pažįsti žvainį, jeigu tai ne pavardė, o tik slapyvardė.

Švelnučiui. Kad kun. Ščemirskis yra lietuvių ėdikas, mes senai apie tai žinome ir esame ne kartą rašę. Žino apie tai ir mūsų skaitytojai. Todel minėti dažnai jo „darbeliai" stačiai neapsimoka.

Šarkai. Ačiū. Įdėjome. Tik prašytumėm aiškiau rašyti, kad nereikėtų perrašinėti.

Šv. Kaz. D-jos skyriui Kirkučiuose. Papiginimų nedarome. Prenumeratą prašome persiųsti pašto perlaida.

Tėvynės Mylėtojui. Gal Tamsta aiškiau malonėtume parašyti, nes iš gautos korespondencijos nieko negalėjome suprasti, ką Tamsta norėjai pasakyti.

Ten buvusiam. Kad Nagėnų šv. Kaz. D-jos skyrius nieko neveikia ir jaunimas skęsta tamsume, tai nedaug ką mes jiems padėsime. Gal gi atbus, tuomet bus malonu apie tai ir parašyti.

Dilgėlei. Ačiū. Bet iš Tamstų sodžiaus korespondencija tilpo „Vilniaus Rytojaus Nr. 20.

B. Garbučiui. Palyginus Tamstos korespondenciją su p. Jur. Sūnaus korespondencija, didelio skirtumo nerandame. Nieko ten blogo nepasakyta, todel šiuo žygiu tamstos koresp. netilps, nors ateity prašom mūsų nemiršti.

Valiukui. Tokia pati korespondencija tilpo 20 Nr.

D. Kulėšaitei. Už tos rūšies patarnavimą geriausis mums atlyginimas — skaityti ir platinti laikraščius; to mes trokštame ir prašome maloniai išklausyti mūsų.

Vincui Dubauskui. Nr. 12(19).

J. Kumpai. Tamstos korespondencija iš Darželių taip parašyta, kad nieko neatitaiso, bet priešingai dar labiau temdina dalyką; taisyti jos nedrįstame ir todel... netalpiname. Gal malonėsi Tamsta aiškiau pasisakyti.

Bibliografija.

Silvos Urboniuko 8 Monologai. Išleido „Scenos Mėgėjas" Kaunas 1929 m. 38 pusl. Kaina 1 lit. 50 centų.

Yra tai rinktiniai 8 Silvos Urboniuko (Urbanavičiaus) monologai, savo metu spausdinti „Jaunimo Draugo" skiltyse. Monologai ypač tinka sodžiuose ruošiant vakarus, kuriuos visuomet minėtais, p. Urboniuko monologais galima pajvairinti.

Aukos.

Nukentėjusiems del nederliaus šelpti.

Liko: (žiūrėk Nr. 21) 104,45 sk.

Kun. V. Varanavičius 20 auks., K. Vitkauskas 6 auks., J. Vidžiūnas 2 auks.

Musteikos sodž. K. Miškinis 1 auks., V. Miškinis 20 sk., J. Šestavickas 1 auks., V. Šestavickas 1 auks., P. Tamulevičius 1 auks., J. Tamulevičius 1 auks., K. Tamulevičius 1 auks., J. Balevičius 40 sk., V. Saurusevičius 50 sk., M. Miškinienė 50 sk., M. Gaidys 50 sk., E. Gaidys 50 sk., O. Averkienė 1 auks., K. Averka 50 sk., J. Miškinis 1 auks., J. Tamulevičius 1,50 sk., M. Kilminavičius 50 sk., J. Vilčinskas 50 sk., V. Gaidys 50 sk., P. Averka 50 sk., J. Tamulevičius 1 auks., M. Averka 1 auks., A. Miškinis 50 sk., A. Gaidys 50 sk., M. Averka 50 sk., P. Tamulevičius 50 sk., O. Šestaucienė 1 auks., E. Valungevičienė 50 sk., M. Gaidytė 50 sk., J. Gaidys 50 sk., J. Gaidys 1 auks., V. Tamulevičius 50 sk., J. Averka 50 sk., J. Gaidys 50 sk.

Viso labo 23 auks. 60 sk.

Bekučių sodž. A. Lapėnas 50 sk., M. Lapėnienė 50 sk., S. Martinkėnas 50 sk., B. Lapėnaitė 25 sk., A. Lapėnienė 25 J. Šestakas 50 sk., A. Nemeika K. Šeštakas 50 sk., J. Čepanas 50 sk., A. Martinkėnas 50 sk., J. Martinkėnienė 30 sk., M. Šeštakas 50 sk., J. Lapėnaitė. 20 sk., M. Lapėnas 20 sk., A. Šeštakas 20 sk., B. Zemenauskas 30 sk., P. Lapėnas 20 sk., J. Nemeika 20 sk., J. Martinkėnas 30 sk., N. Martinkėnas 20 sk., P. Bieliauskienė M. Zemenauskienė 20 sk., M. Bieliauskienė 20 sk., J. Martinkėnas 20 sk., M. Martinkėnienė 10 sk., B. Nemeikienė 10 sk., S. Zemenauskas 20 sk., J. Lapėnas 50 sk., K. Bieliauskas 10 sk., V. Martinkėnas 10 sk., M. Lapėnas 50 sk., P. Lapėnas 5 sk., A. Lapėnas 50 sk., V. Lapėnas 25 sk., J. Lapėnas 5 sk., A. Lapėnas 20 auks.

Viso labo 12 auks.

Per *„Vilniaus Varpo" red. — 55 auks.,*

Viso — 223,05 sk.,

Iš jų nusiųsta:

Činčikų sodž. 50 auks.

Liko: 173,05 sk.

D-ro Basanavičiaus paminklui.

Kun. Budzilas 10 auks., Mačiukienė iš Švenčionėlių 2 a.

Voriškių sodž.: M. Kieras 50 sk., A. Vičkačka *50 centų lietuv.*, J. Kieras 50 sk., J. Balukonis 50 sk., M. Keršyte 10 sk., A. Balukonyte 10 sk., D. Andrulionis 50 sk., M. Dudutis 20 sk., J. Uždavinienė 10 sk., M. Duduciūtė 10 sk., A. Duduciūtė 10 sk., A. Balukonienė 20 sk.

Viso 2,90 auks. ir 50 lietuv. centų.

Daugeliškio vals. B. Maliauka 50 sk., J. Čeponienė 50 sk., A. Čeponis 50 sk., I. Vaickus 50 sk., L. Čeponis 20 sk., A. Čeponis 25 sk., P. Vaickunienė 20 sk., U. Vaickunienė 20 sk., K. Čeponis 20 sk., V. Čeponienė 20 sk., J. Vaickus 20 sk., R. Vaickunienė 15 sk., A. Vaickunienė 20 sk., R. Čeponienė 10 sk., T. Čeponienė 20 sk., A. Čeponis 50 sk., J. Basijokas 50 sk., M. Juodagalvis 50 sk.. V. Juodagalvytė 20 sk., S. Čeponis 50 sk., J. Vaickus 50 sk., R. Vaickiūtė 20 sk., O. Stakauskytė 40 sk., O. Paukštytė 20 sk., A. Paukštis 50 sk., V. Dervinis 20 sk., D. Laurinavičiūtė 20 sk., B. Obalevčius 50 sk., K. Paukštis 1 auks., A. Paukštis 20 sk., E. Matkevičiūtė 25 sk., E. Malinauskaitė 50 sk., M. Bukauskas 50 sk., J. Braziulis 1 auks., M. Pliuslis 50 sk.. P. Podhalskis 2 auks., J. Gulbinis 1 auks., K. Čibiras 1 auks., J. Paukštis 10 sk., G. Ramanauskaitė 50 sk., E. Petkelytė 50 sk., A. Stanevičius 5 sk., K. Šalna 80 sk., G. Malinauskas 50 sk., J. Jankūnaitė 50 sk., A. Čibiraitė sk., J. Šalna 1 auks., L. Šalna 3 sk., S. Martinkėnas 50 sk., Senų Dauo geliškių Šv. K. D jos sk. 4 auks., 60 sk.- M. Rastenis 50 sk., K. Trapikas 50 sk., J. Rastenytė 30 sk., M. Žižmaras 1 auk„- K. Cicenas 50 sk., Z. Kauzėnytė 50 sk., J. Misiūnas 20 sk., S. Misiūnaitė 20 sk., M. Misiūnaitė 10 sk.. V. Baužys 1 auks., A. Janušauskas 1 auks., R. Panavas 1 auks., Juodalaukio Šv. K. D-jos skyr. 15 auks., A. Šalnaitė 1 auks., V. Šalnienė 50 sk., J. Šalna 50 sk., A. Kubalytė 50 sk., A. Cicėnaitė 20 sk., U. Cicėnaitė 20 sk., M. Cicėnas 20 sk., K. Cicenas 50 sk., G. Abaravičiūtė 50 sk., K. Abaravičius 50 sk., A. Abaravičiūtė 25 sk., E. Abaravičiūtė 25 sk., K. Panavas 50 sk., J. Jakutis 50 sk.

Iš viso 60 auks. 80 sk.

Švenčionių Šv. Kazimiero Skyriaus Vėliavai išpirkti.

Konst. Vitkauskas — 2 auks.

Atsišaukimas!

Jei kur yra pas G. G. mokytojus, ar Šv. Kazimiero skyriuose scenos veikalas „Vergijos griuvėsiuose", prašome prisiųsti Šv. Kazimiero skyriun Kriviliuose, Kaniavos pašt. Už knygutę ir malonų patarnavimą atsilyginsime, kaip suinteresuotieji panorės.

Šv. Kazimiero d-jos sk. pirm.
D. Kulėšaitė.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas**. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.